

Kálaad Pwôl nyə á cilə buud ó Róma yé Isâ í dúgyá nə kálaad mə Pwôl shú Róma yí

Pwôl wə nyə á cilə kálaad éga kənd Dɔ mə Yésus í á bə Róma yí. Nyə á cɛɛl jígɔli bwo váál bí nə ɲkul mpu cugə sɛɛŋgí, Oyúden bə́nəŋ ikúl ishús yí. Shúg lə njígúlá yé wə: «Zembî mə də ɲwa múúd nə tátəlí muud ja múúd mə búgala yí, búgá í kwaga» (1.17). Kálaad éga ji nə məma məŋkəw məlól.

(1) Tééd lúu 1 kə wós lúu 8 í, Pwôl ɲgə lwágulə váál múúd ji nə ɲkul bə tátəlí mísh mə Zembî dí yí. Pwôl ka ɲgə jígɔli nə buud bəsh búsa osól ɔ mísam, tə ikúl ishús, tə Oyúden. Ná ndéé, buud bəsh búsa nə ɲkul dúg cug ɲji nə kwíndyá mə Nkəŋkə Shíshim, nəcé Yésus-Kríst wə ɲgə kə nə buud wə Zembî.

(2) Nyiŋgélə wú lúu 9 kə wós lúu 11 dí, Pwôl ɲgə lás sâ í dúgyá nə Oyúden yí. A lwágulə nə kúl Oyúden jəsh ncindi dí í á búgala Yésus. Nji tɛɛm bə ntó, Zembî ɲgə ná jəw bwo, nəcé á cɛɛl bwo, búsa kúl jé.

(3) Wúlə lúu 12 kə wós 15 dí, Pwôl ɲgə lwágulə nda múúd mə jəlá nə cugə cug krísten ná.

Pwôl nyə a shínal kálaad nə məbədə bédalə zhwoɡ buud (lúu 16). A cwééd mínə mə búdá nə budúm, a sá nə sənəŋ sə bəg kúnə-kúnə.

Məbədə

1 Mə Pwól, lwaá má *Krîst Yésus, mə wə má cílă kálaad éga. Mə á zə bə *muud lwámá mə Yésus nəcé Zembî nyə a jôw mə ná mə bág ntó, Zembî nyə a féesh mə ná mə bwíngug Jɔjɔ Kéel dé. ² Bweyúlə Zembî nyə á bwey kaag buud Jɔjɔ Kéel dɔɔng, a sá ná *buud ɔ mícúndá bé bwé cílăg ŋkaagə nyɔɔngú Kálaad Zembî dî. ³ Jɔjɔ Kéel dɔɔngú dúsə lân má mwân yé nyə á zə byêl mpwɔŋ buud mə *Dávid dí yé. ⁴ Nji, Zembî nyə á yə nyə ŋkul á Shíshim má Zembî ja nyə á gwúmushi nyə yí; cínɔng wə nyə á mpu lwágulə ná Cugye wúsú Yésus-Krîst wɔɔngú ji *Mwân má Zembî yé. ⁵ Zembî nyə a féesh mə féeshá á mpaam kwɔŋ mə Yésus dí ná mə bág *muud lwámá yé. Lwámá wɔɔng wí ná mə sáág ná ikûl byêsh í bág nə məgwág mə búgá, jínə dé í mú ŋwa gúmá. ⁶ Bì búsə námə búúd ɔ ikûl nə ilwɔŋ byɔɔngú, bí buud Zembî má jôw ná bí bág buud ɔ Yésus wá.

⁷ Mə Pwól, má cílə bí buud bəsh Zembî mə búl cɛel nûŋ Róma wá. Nyə a jôw bí ná bí bág buud bé. Sóɔngú wúsú Zembî bá Cwámba Yésus-Krîst bwé ó sá bí mpaam, bwé ó sá námə ná bí ŋgág nə cugə ná shee.

Pwól ji nə yéesh kála Róma

⁸ Mə tééd fwo yə Zembî waamá akíba kwɔŋ mə Yésus-Krîst dí shú dún bí bəsh nəcé shí mishwun nyêsh í ŋgə gwáduga búgá jín. ⁹ Mə ŋgə yə Zembî gúmá nə lâm wâm wêsh nəcé mə ŋgələ bwiing Jɔjɔ Kéel mə mwân yé. Zembî wɔɔngú ji wúshinéd waamə ná mə aŋgə nə bwele yow tédúgálə bí bəsh.

1:1 Mis 9.3-15; 26.16; Gal 1.15-16 **1:2** 3.21; 1Pr 1.10-12 **1:3** Mat 1.1; 20.30-31; Mis 13.33; 2Tm 2.8 **1:5** 11.13; 15.15-18; Gal 1.1; 2.7, 9 **1:7** ná shee: 5.1; 15.33; 16.20; 1Kr 7.15 **1:8** 16.19; 1Te 1.8 **1:9** 15.23; Mis 19.21; Ifz 1.16

10 Mə ηgə wá bí ja jêsh mǎjəgʊla mǎm dí; mə ηgə jǐ Zembî ná ηkí á magʊlə, mə bǎg nə fwámé fwála mə zó nûη bídí. 11 Mə jǐ bul bə nə yéesh ná mə dúg bí. Mǎ cɛel kwíind bí nə ísâ Zembî mə dɥ yə bwán bé zhí a *shíshim dí yí, bí mpúg lal búgád. 12 Ntó jǐ ná mə ηgə jǐ ná shé bǎg kʊl ηgwúd shú ná, búgá bí bí nə ndî má jí námə nə ndî yí, í sáág ná shé bêsh bǎg nə mǎgwô, bí ηwa mwo mǎdí, mə ηwa námə bídí. 13 Bwaanɟ, mə acéélé ná bí bǎg kú mpu ná má dú yigʊla ná mə zó nûη bídí. Mə ηgə jǐ ná séy jâm í bǎg námə nə mpumá bídí nda bíl ílwoη dí. Njǐ, zə wóós múús íí, mǎkwowʊla má abídé mə ná mə zág. 14 Mə jisə ná mə bwíiŋgʊg buud bêsh Jǔjǔ Kéel, tɔɔ buud bwé mpu cʊg wá, tɔɔ buud bí kú mpu wá; tɔɔ ompuye ó ísâ tɔɔ buud bwé cúgé ómpuye wá. 15 Gwá wá má ηgá bul jǐ ná mə zág námə bwíiŋg bí buud ɔ Róma Jǔjǔ Kéel yí.

Jǔjǔ Kéel dǎsə nyúl mpífə má Zembî

16 Mɛɛ mə anɟə nə gwág shwôn nə bwíiŋgʊlə Jǔjǔ Kéel dɔɔŋgʊ. Nəcə a dǎsə nə nyúl ηkúł má Zembî shú cʊgʊlə múúd yêsh mə *búgʊla yé, tééd nə *Oyúden kala nə Oɟarêk bêsh. 17 Nəcə otútəlǐ ó Zembî* bwé má nyín Jǔjǔ Kéel dí. Muud nyə é kumə otútəlǐ ó Zembî bɔɔŋg dí nə búgá nda jí cilyá Kálad Zembî dí ná. Jí cilyá ná: «Tútəlǐ muud mə dúg cʊg nəcé bǎlə nə búgá».

Muud yêsh nyə a má byaagʊlə nə Zembî

1:13 1Kr 9.19-22 **1:14** Kol 3.11 **1:16** 2.9; Mis 13.46; 2Tm 1.8; 1Kr 1.18, 24 **1:17** 3.21-30; 4.1-25; 10.4-13; Aba 2.4; Gal 3.9-12; Flp 3.9; Heb 10.38 * **1:17** Mbíí Zembî má dɥ cǐ ná muud jǐ tútəlǐ muud yí.

18 Mpugá ná Zembî ñgə lwóya mpimbə jé í ñgə zhu gwôw, a ñgə nyada nə buud bwə ñgə cugə cug á kú bîsh Zembî ñgə sá olílingî wá, nəcé bwə ñgə sá ná obúbálé bwə kú sêy. 19 Nəcé, isâ byêsh búúd bwə jé lá nə mpu shú má Zembî dí yí, í á má nyîn ná ñgəñ, Zembî nyəméfwó nyə a má lwó búúd byo ná ñgəñ. 20 Jí ntó. Zembî ñkul nyé á kú nə nji í anjé nə nyîn; sâ gwáméfwó á jísá yí kú námé nyîn. Nji, tééd ja nyə á té shí nə gwów yí, misóólúgú myé mí ñgə lwágulə ñkul nyé nə sâ gwáméfwó Zembî jísá yí. Múúd mə ká táduga tádúgá á fəg, a dág. Buud bwə cúgə ná nə kəəd bí nə ñkul kaad yí. 21 Nəcé bwə á má sá ná, bwə má tēem mpu isâ í dúgyá nə Zembî yí, bwə ayáyé nyə gúmá nə akíba mə jé lá nə nyə Zembî yé. Wáñ faasúle isâ í mú kú nə mfií, lâm ímpwúfú wáñ í mú yídúgú ná ñkwed. 22 Sâ jəəng í má sá ná bwə bəg ilad, nji bwə ñgə táduga ná bí nə fəg. 23 Bwə á má sá ná, gúmá bwə jé lá nə yə Zembî jí kú bá bwə fudə yé, bwə ñgə yida yə ivuguli í isâ í də bwoo yí, ivuguli í búúd, nə ivuguli í ínunú nə ivuguli í ócúdu nə onywâ.

24 Gwə wə jí ná, Zembî nyə a má bíd bwo danğ-danğ ná bwə ñgəg nə bə íwímbúg yâ milâm myáñ, ñgə sá misóólúgú mí ádudaná, ñgə séémbuli mənyúúl máñ bwáméfwó. 25 Bwə á má shwəzəla óbúbálé ó Zembî, yidá ñwa bwo nda ijə; bwə ñgə yida kənd gúmá isâ Zembî nyə á té yíid, í njúl ná Zembî muud nyə a té isâ byêsh yé, nyə wə má jé lá nə gúmá kandugə á kandugə! Amen.

26 Gwə wə jí ná, Zembî nyə a má bíd bwo danğ-

dánḡ ná bwé bég iyéesh í isâ í shwôn. Budá bán bwé má bíd sálə sóólúgú nə budûm, bwé mú yida ḡḡə sá bwé budá nə budá, í njúl ná ntó dí Zembî nyə á kwambulə bwo ná í bág dɛ bə yé. ²⁷ Námə mbii ḡḡwûd wəḡḡḡ, budûm, bwé má lágə ná bwé bálanugí nə budá, bwé mú yida dɛ bə ná, ḡḡwól múdûm yə nə yéesh shú ḡḡwól. Bwé ḡḡə sá isâ í shwôn, ḡḡwól múdûm balan nə ḡḡwól nda mudá. Cwaguwálə bwé ḡḡə cwaguwə wəḡḡḡ, bwáméfwó bwé ḡḡə námə ḡḡə myəna myâ cínḡḡḡ.

²⁸ Ná ndeé, nda bán bwé abíshé ná bwé mpúḡ Zembî ná, Zembî nyə a má ka bíd bwo danḡ-dánḡ ná bwé bég milúu kú dɛ mpu faas isâ, ka ḡḡə sá isâ bí kú jəla yí. ²⁹ Bwé mú lwándúlá nə olíḡḡḡ, nə mbíya lâm, nə yéesh mábii, nə ḡwólə lâm, nə zhíḡ, nə məḡwú mə búud, nə ozhuyâ, nə məkəḡ, nə məfúlú kú nə wúmbulé; bwé kyey nə ontaandé, ³⁰ sá íkúdágú, bwé mpíi Zembî, sá mpyóḡ, ḡkény mányúul, sá bəḡwə, bul bə nə fḡḡ sálə mábôw dí, sá míḡḡáádé nə obyðl bán. ³¹ Bwé mú kú ná bə məcḡḡ, kú ḡwág múud cey lámúd, kú nə lâm íḡkúḡḡwəḡ. ³² Í njúl ná bwé ḡḡə mpu cíḡúlá má Zembî ná buud bwé sá mbii mísóólúgú míni wá bwé mpíyá nə shwíy íí, bán bwé sá myo, bwé ḡwág námə búúd bwé sá myo wá nywa.

2

Buud bēsh bí nə məbḡḡ, tə Oyúden, tə ikûl ishús

¹ ḡwé wá jí ná, wo muud ḡḡə yə bóól búúd məbḡḡ yé, tə wo wé zə tə zə, wo cúḡé nə kəəd wó jí nə ḡkul

kaad yí. Nəcə, ja wó ngə yə bóól búúd məbɛɛ wo ngə sá isâ í məbɛɛ impwúd bwə ngə sá yí, woméfwó námə wə wo ngə yə məbɛɛ éne. ² Sá bēsh mə mpú ná, buud bwə ngə sá mbií isâ wəɔng wá, Zembí ngə sámb bwo milású nda óbúbálé bí ná. ³ Wo wə ngə yə bóól búúd məbɛɛ wo ngə námə sá isâ í məbɛɛ bwə ngə sá yí; wo tédúgá ná wo bá faam, ná Zembí nyə abúle sámb wo myó milású? ⁴ Ye ná wó yida mpyēny bímbí jə lâm Zembí jí nə ndí yí, nə bálə á ngə bə kú lámusa yí, nə bwándúlə á ngə bwánd yí? Wo ampúyé ná jə lâm Zembí ngə bə nə ndí ni í ngə cındal wo ná wo céndúg mítédúgá? ⁵ Ntó, wo mə yidá bə nji miŋgáádə nə miŋgáádə*, mpug ná Zembí mə bá lwágulə búud bēsh mpimbə jé dúl jwówád. Wo ngə sá ná mpimbə jəɔng í bəg bul yáág shú dwô dî. Jwôw dəɔngú, Zembí mə bá lwágulə ná á du sámb buud mílású sémyé á tátəlî. ⁶ A bá yə múúd yēsh myəna myâ misóólúgú nyə á sá myá. ⁷ Bəɔng bí nə zény ngələ kə shwóg ngə sá mənywa, ngə sɔ́ ná bwə ɲkəɲwag, bwə bəg nə gúmá, bwə cúgəg cəg í cúgé nə ɲkul shîn yí, a bá yə bwo cəg á kandugə kandugə. ⁸ Bəɔng bwə ngə yida sá miŋgáádə, kú magulə óbúbálé wá, bwə ngə bɛ məzhií mâ olíŋgî wá, Zembí mə bá gwág bwo mpimbə, a bá nyada nə bwo. ⁹ Buud bēsh bwə ngə sá məbôw wá, bwə é bwəma nə *incwaw í ntəg, bwə bá bə nə yágúwó. Jíni í tééd fwo dúgya nə *Oyúden, í mú námə dúgya nə Ogurêk. ¹⁰ Bəɔng bēsh báá bwə ngə sá mənywa wá, tééd nə Oyúden kala nə

2:4 Mis 17.30; 2Pr 3.9, 15 **2:5** Iza 2.11-21 * **2:5** Məkəl mə mítán mə ci na ná: wo ɲgaan ná wo acéndé bów-bów kuú ɲəɔnd wô.

2:6 1Kr 3.13-15; 2Kr 5.10; Ifz 6.8; Mat 16.27

Ogurêk í, bwá bá ηkənɯwa, bwá bæ nə gúmá, cug bǎ bwo ná shεε. ¹¹ Mpugá ná Zembî nyə ádé baam nə ηgwól múúd ntə ηgwól. ¹² Ná ndεé, bíl íkúl í búúd í áshígé bwele mpu *mbwoomb mácεε; ηkí bāη bwá sá *mísám, bwá bá jεε. Jεélə wāη í ábúlé bæ shú sâ í dúgyá nə mácεε yí. Bəəηg bwá á mpu *mbwoomb mácεε wá, bwá ká ηgə sá misám, bwá bá ηwa mábεξ námá nda mácεε məəηg mə ηgá lwágulə ná. ¹³ Buud bwá də gwágulə mácεε gwágulə gwágúlág wá, bwó dí básə otútəlí ɔ búúd mísh mə Zembî dí wá; ηji, bəəηg bwá ηgá bε mácεε wá, bwó wá Zembî mə bá ci ná básə otútəlí ɔ búúd wá. ¹⁴ Nkí ikúl ishús í ηgə sá isâ mbwoomb mácεε í ηgá jî yí í njúl ná bwá áshígé lég mácεε, bwá ηgə sá isâ byəəηgú nə fεg byélé. Ntó mə lwágulə ná mácεε məəηg mə á bwey nyíi bwádí cugud. ¹⁵ Cug jáη í lwágulə ná misóólágú mí mácεε mí bwo cilyá mílámúd; lám wāη í ηgə námá magulə ntó, misóólágú mí mácεε myəəηg mí də nyîn námá ja bwá də faas ísâ í mábεξ nə isâ í ηkáam yí. ¹⁶ Sâ í bá nyîn ná ηgáη jwôw lú sémybé mílású yí wáni. Nəcə, Jəjə Kéel mə ηgá bwiing yí ηgá ci ná, jwôw dəəηgú, Zembî mə bá ntí *Kříst Yésus zə jaaw nda mítédúgá mísə búúd ishwoo mímwə dí ná.

Oyúden bwá á sá məlwâ

¹⁷ Wo muud jí nə jíná ná *Yúden yé, wó mə jéég kwon *mbwoomb mácεε dí, wo ηgə ηwa gúmá nəcé wo mpúlə fwámé Zembî. ¹⁸ Wεε wo mpú sâ Zembî wəəηgú ηgá jii yí, mbwoomb mácεε í ηgá ntâg sá ná wo mpúg də féesh sâ jí nə mfíi yí. ¹⁹ Wεε

wo ηgə téduga ná Zembî nyə á yə wo séy lwólə wəancím-ncím zhií, wo ηgə fεen bəɔŋg bí yídúgúd wá mənkenya. ²⁰ Wo ηgə téduga ná Zembî nyə á yə wo séy jígúílílə ílad, ná wo ji yíguli ikákágó, ná mbwoomb mácεε í má sá ná wo mpúg obúbálé fwámé mpu! ²¹ Ká, wó ban ka jíguli wóméfwó nəcə ji? Wo wé ηgə cúndə ná buud bwə nda júwo, nji wεε ka ηgə júwo nəcə ji? ²² Wo ηgə ci ná buud bwə nda sá mínəomb, ká nəcə jí wé ηgə sá yí? Wo ηgə mpíi ozembî ó áyadág, nəcə jí wó ηgə júwo isâ í ózembî bəɔŋg yí? ²³ Wo ηgə ηwa gúmá ná wo mpú mácεε, wo ηgə nyiŋgə caam mwo; caamúlə wó ηgə caam mwo ni, wo ηgə júwo Zembî gúmá jé!

²⁴ Wo má dág í? Kálaad Zembî ηgə ci ná: «Bí ηgə sá ná ikúl ishús í ηgág nə *lās nə nyə bwaasúlə mpu». ²⁵ Jí mpu bæ ná ábiwáág ji nə mfíi shú dwô dí ja wó bε mbwoomb mácεε yí. Wó ká yida ηgə caam mácεε, wo bæ námá mísh má Zembî dí nda muud cúgé síyá ábiwáág yé. ²⁶ Nji, ηkí muud cúgé síyá ábiwáág yé má bε mbwoomb mácεε, a bæ mísh má Zembî dí nda muud jí síyá ábiwáág yé. ²⁷ Muud nyə áshígé byêl kúl búúd í dε síyá ábiwáág dí yé, ηkí nywáá ηgə bε mácεε, a bá sámə wo milású. Nəcə wo aŋgê nə cugə nda mácεε mə jíí ná, í njúl ná wo ji nə mácεε micilyá, wo námá nə ábiwáág. ²⁸ Jí ná, bálə Yúden cúgé nji síyálə íyuuɡ, ábiwáág kú bæ nji nyəɔŋg bwə sá nyúúlád yé. ²⁹ Fwámé Yúden ji nyəɔŋg nyə á má magulə cug Yúden nyédí tédugá dí yé; fwámé ábiwáág ji nyəɔŋg nyə á má s̄y lám dí cwû yé; nyân má zhu wó Nkɛŋkɛ Shíshim, kú bæ nəcə muud ηgələ

2:21 Mat 23.3-4; Yuá 7.19 **2:24** Eze 36.20 **2:25** 1Kr 7.19; Gal 5.3 **2:26** Gal 5.6 **2:28** 9.6; Zhe 4.4; Flp 3.2-3; Kol 2.11

bɛ mæcɛɛ. Fwámé Yúden ji nyɔɔŋg mə ɲwá gúmá mísh má Zembî dí yé, kú bə mísh má búúɗɗ yé.

3

Tútali muud cugé shí gaád

¹ Ká ɲkí ntó, *Oyúden bwá ntɔ bóól búúd nə nyáyé zhíí? Ábɪwáág ji nə wáyé mfíí? ² Tɔɔ nyáyé zhííd, tɔɔ nyáyé di, Oyúden bwá ntɔ. Bwá ntɔ nəcé, í tééd fwo bə ná, bwá wá Zembî nyə á kala iciyá byé wá. ³ Ká ji? ɲkí bóól Oyúden bwá á bə kú bɛ mícɛɛlá myâ bənŋɲ Zembî, yə sá jɔɔŋg wá í é sá ná Zembî bág kú ná bɛ iciyá nyáméfwó nyə á ci yí? ⁴ Mbô! Í cugé nə ɲkul bə ntó! Buud bwá jəlá nə mpu ná Zembî má ɗu ci ɲji obúbálé, buud bəsh bwá ɲjúl obwiingye ó íjɔ́. Sâ jɔɔŋg wá ji cilyá Kálaad Zembî dí yí, ná: Buud bwá jəlá nə mpu ná iciyá byô bí ɲji obúbálé; ɲkí bwá tál wo kɔɔd dí, wo ntɔ.

⁵ ɲkí olíŋgî búsu bwá ɗu sá ná otútali ó Zembî* bwá mpúg nyín, sá ka ci cínɔŋg ná ji? Ye sá é ci ná Zembî má ɗu námá sá ócicéndé ja á ɗu lwóya mpimbə jé nə sá yí? Mə fwóg ná lás zhizhe lásúla á buud. ⁶ Mbô! Í cugé nə ɲkul bə ntó! Í ká bə ntó, Zembî ka sámb búúd milású ntúdelé?

⁷ «ɲkí íjɔ́ byâm í ɗu sá ná obúbálé ó Zembî bwá búlɔg mpu nyín, mə é ka nyiŋgə ɲwa mábɛɛ mə *sám na ntúdelé?» ⁸ Muud ji nə ɲkul ci na ná: «Sá sáágá məbôw, məbôw məɔŋg má wéeshúlíg mənywa?»

3:2 9.4; Sôm 147.19-20 **3:3** 9.6; 11.29; Ilɲ 23.19; 2Tm 2.13 **3:4**

Sôm 51.6 **3:5** 9.14 * **3:5** Mbií Zembî má ɗu ci ná muud ji tútali muud yí. **3:8** 6.1

Bóól búúd bwé ngé ntáma mə jíná wá, bwé ngə ci ná mə á ci ntó. Zembî mə bá yə bwo intúgúlí í jéla yí.

⁹ Sə kág ci ná jí? Ye sə Oyúden sə ngə ntə bóól búúd nə nyúl zhíí? Cwûd! Sə ngə kúnəw lwágulə nə buud bēsh búsə mányámá mə mísémúd, buud bēsh tə Oyúden tə Ogurêk. ¹⁰ Sâ jəwng wé Mícilyá mí ngé lwágulə kúl mí ngé ci ná:

Kú nə muud jí tátəlí, kú nə təw ngwûd.

¹¹ Kú nə muud jí nə fəg, kú nə muud ngé sɔ Zembî.

¹² Buud bēsh bwé á mə wú zhííd
bēsh bwé mú ngə cwagəwa ntó,
kú nə təw ngwûd jí nə jə lâm,
kú nə təw ngwûd nə ngwûd.

¹³ Nkwoóminú jáŋ jí nda shwoŋ í mə bəŋ yí.
Jûm dán í wéeshúlí nji məshíigâ,
Sâ í wú bwo mpásə ijá í mpu yí
jí nda məjə mə nywâ.

¹⁴ Məzhúngúlú nə iciyá í ófimâl
í á mə lwánd bwo mímpud nə cwóó.

¹⁵ Məkuú mə cáás bwo shí
nji kələ gwú búúd.

¹⁶ Kúl jēsh bwé ká yí,
bwé ngə gwílya mənywa mə búud,
ngə nyasulə buud məntágulad.

¹⁷ Bwé ampúyé zhíí mətəla.

¹⁸ Bwé abwélé bə nə tédúgá nə bwé fúndə Zembî.

¹⁹ Sə mə mpú nə sâ jēsh *mbwoomb məcéξξ í ngé ci yí,
í ngə dúgya nə buud bwé á yéγəw mbwoomb məcéξξ
wá. Jí ntó shú nə muud bəg kú bēny mpu, í mpúyúg
nə buud ə shí mishwun bēsh bwé á mə byaagulə

3:9 1.18-2.24; 3.23 **3:10** Sôm 14.1-3 **3:13** Sôm 5.10; 140.4

3:14 Sôm 10.7 **3:15** Iza 59.7-8 **3:18** Sôm 36.2

mísh má Zembî dî. ²⁰ Gwá wá jí ná, muud tɛɛm sá mísóólúgá mácɛɛ má ηgá jii myá, Zembî nyə abáɛle ci ná muud wəɔηgá jí tətəlí nəcɛ ntó. Nəcɛ mácɛɛ mäsə yidá bə shú ná muud mpúg ja á má sá sám yí.

Búgúlálə Yésus-Krîst wá í sá ná muud nyínúg tətəlí

²¹ Jaá ga jí ná, Zembî má lwóya otətəlí bé, kú ciingya mbwoomb mácɛɛd. Mbwoomb mácɛɛ nə micilyá mí *búúd ɔ mícúndá mí ηgə yida bwiing otətəlí Zembî má lwóya wá. ²² Í mú ná, muud mə *búgúlá Yésus-Krîst yé, Zembî ci ná a jí tətəlí muud. A dɛ sá ntó nə muud yêsh mə *búgúla yé, kú nə fyasúg; ²³ nəcɛ buud bêsh bwá á má səm, ná ndéé milwaná mí Zembî mí á má wú bwádí ícugud. ²⁴ Nji, Zembî nywáá, má ci ná búšə otətəlí ɔ búúd. A má ci ntó ashwâ nə jɔ lâm jé, nəcɛ shwiy mə *Krîst Yésus í yíl bwo mányámád. ²⁵ Yésus-Krîst wá Zembî nyə á yána tâη cúdú məzán yé, shú ná mácií mé má shwiyugá, muud mə búgúlá nyə yé bág nə ijuugá í *mísám. Yánalə Zembî nyə a yána Yésus yí, nyə a lwágulə ná a jí tətəlí nəcɛ nyə á ηgə bíd misám búúd bwá á ηgə sá yág ja Zembî nyə á ηgə ná jisow yí. ²⁶ Nyə á ηgə jisow ntó a ηgə mpu ná Yésus mə bá zə bə *lím ícweel. Ja gaád a má lwóya shwiy mə Yésus dí ná a jí Zembî á otətəlí. Gwá wá á má sá ná, muud mə búgúlá Yésus yé, a ci ná muud wəɔηgá jí tətəlí muud.

²⁷ Ká muud jí nə ηkul ηkêny nyúúl na nə nyáyé zhíí? Kú nə tɔɔ zhíí. Nəcɛ jí? Nəcɛ, bɛɛlə mácɛɛ dí

3:20 Zhb 4.17; Sôm 130.3; 143.2; Rom 4.15; Gal 2.16; 3.22 **3:21** 1.2, 17 **3:22** 2.11; 3.9; 10.12; 11.32 **3:23** 5.2, 12; 8.18-20; Mət 3.19 **3:24** 5.17; Ifz 2.8; Tit 3.7 **3:25** mácií: Mat 26.28; Ifz 2.13; Kol 1.20; Heb 9.12-14; 1Yn 1.7; Mbú 1.5; 5.9 tətəlí: 1.17; 3.3-4 **3:27** 3.1, 21, 31; 8.2

wúsə nə mfií, í yidá bæ búgúlálə. ²⁸ Sə ηgə téduga ná Zembî má dɛ ci ná muud jî tətəlî muud ja múúd wəɔηg mə búgula yí; í ádé bæ nəcé ηgələ sá misóólúgú mácéξ má ηgə jî myá. ²⁹ Ye Zembî jî nji Zembî *Oyúden? Ye a cugé námə Zembî á bóól búúd bēsh í? Haaw! A jî námə Zembî á bóól búúd bēsh. ³⁰ Nəcə Zembî jî nji ηgwûd. Nyə wə má bá ci ná buud ɔ ábiwáág bí otətəlî ja bwə búgula yí. Nyə námə wə má bá sá ná, búúd bwə cugé búúd ɔ ábiwáág wá bwə ká búgula Yésus í, a ci ná bwə músə otətəlî ɔ búúd. ³¹ Ye ntó jî ná sá má jímbál *mbwoomb mácéξ nəcé búgə? Mbô! Í cugé ntó! Sə ηgə yida mpu təl mbwoomb mácéξ fwámé céd.

4

Búgə má Aburaham jísə sá yuug

¹ Shé é ka ci na ná jí shú má dâ *Aburaham? Mbên yé í á sá ná a bəg nə jí? ² Nkí í á nywá ka bæ ná Zembî nyə á ci ná Aburaham jî tətəlî muud nəcé misóólúgú, Aburaham nyə a nywá jee bæ nə zhií ná a ηkényúg nyúúl; nji a kú ηkêny nyúúl mísh má Zembî dî. ³ Ká Kálaad Zembî ηgə ci ná jí? Ngaá a ηgə ci nó: Aburaham nyə á búgula Zembî, Zembî mú lə nyə búgə jé jəɔηgá, a mú ci ná Aburaham jî tətəlî muud.

⁴ Sə má mpú ná muud mə sá gúl séy yé má dɛ ηwa myána; myána myəɔηg mí cugé ná bwə sá nyə mpaam, mísə sâ bwə mbíd nyə yí. ⁵ Nji, Zembî má dɛ sá ná muud jí kú bish nyə yé bəg tətəlî muud. Muud má jəlá nə *magələ ntó, kú lwóya misóólúgú.

Muud mə mágúlá ntó yé, Zembî lɔ nyə búgá jé, a ci ná a ji tútəlí muud. ⁶ Ntó wá *Dávid ɲgá lás ja á ɲgá bwiɲg mənywa mə múúd ji ná Zembî nyə alɔyé nyə misóólúgá, á yida ɲwa nyə ná tútəlí muud yé. ⁷ Dávid nyə á ci ná:

Buud Zembî mə juu nə fúlú nyáɲ a kú bísh mácɛɛ wá,

á mə jímbal *mísəm myáɲ wá, bwá mə jəla.

⁸ Muud Cwámba mə bə kú ná kwo lɔ *səm yé yé, mə jəla.

⁹ Jəlálə wəɲg, ye wúsə ɲji shú buud ɔ́ ábiwáág, yé wí námə shú búúd bwá cúgɛ́ nə ábiwáág wá? Gwágúgá ná sá ɲgə ci ná: «Zembî nyə a dúg búgá mə Abərahám, a mú ci ná a ji tútəlí muud.» ¹⁰ Jáyé ja Zembî nyə á ci ná Abərahám ji tútəlí muud yí? Ye í á bə Abərahám mə shîn síya ábiwáág, ye a kú fwo síya? Í á shígé bə a mə shîn síya, í á bə a kú fwo síya. ¹¹ Nyə á ka lɔg ábiwáág tâɲ məyɲgyé lwólə ná Zembî nyə á ci ná a ji tútəlí muud. Zembî nyə á ci ná a ji tútəlí muud nəcé búgá nyə á *búgəla a kú fwo síya ábiwáág yí. Ntó, Abərahám nyə á ka zə bə sóɲgá á buud bəsh bwá búgúlá Zembî nda nyə kú síya ábiwáág wá, nəcé Zembî mə lɔ bwo búgá jáɲ, a mú ci ná búsə otútəlí ɔ́ búúd nda Abərahám. ¹² Bəɲg bwá mə síya ábiwáág wá, bwá ka bɛ kuú ɲjənd sóɲgá wúsú Abərahám nyə á kyey a kú fwo síya ábiwáág yí, Abərahám ji námə sóɲgá wáɲ.

¹³ Zembî nyə á kaag Abərahám bə́nəɲ mpwəɲ buud nyé ná bwá wá bwá bá bə nə shí nyésh. Í a shígé bə nəcé Abərahám mpúlə bɛ mácɛɛ; í á bə nəcé

Aburaham nyə a búgula, Zembî mú ci ná a ji tátəlî muud. ¹⁴ Í ká bə ná buud bwə ηgá bɛ məcɛɛ wá, bwə wə bí nə kəw lú ísâ Zembî nyə á kaag yí, mpu ná búgá í má bə kú nə mfíí, ηkaagé kú nyiηgá bə sâ múúd mə wímbé nə kənd lâm yí. ¹⁵ Nəcə məcɛɛ wə mə də sá ná mpimbə má Zembî í bíig muud; məcɛɛ má á mbəm bə kú bə, caamálə məcɛɛ kú námə bə. ¹⁶ Gwə wə jí ná, búgá wə í é sá ná muud légúg mənywa Zembî nyə á kaag má. Í bə ntó shú ná mpaam má Zembî í mpúyúg, ηkaagé í mú bə nə mfíí shú mpwəη buud má Aburaham nyêsh. Mfíí wəəηg í cúgé nji shú bəəηg bwə á lég *mbwoomb məcɛɛ wá; wúsə námə shú bəəηg bwə ηgá búgula nda Aburaham sóəηgú á sá bêsh wá. ¹⁷ Sá jəəηg jíə Mícilyád ná: «Mə a sá ná wo bág sóəηgú á ncúlyá ikúl nə ilwəη.» Aburaham ji sóəηgú wúsú mísh má Zembî nyə á búgula yéd, Zembî má də gwúmushi mímbimbə, də sá ná sâ í cúgé yí í bág yé. ¹⁸ Fwála í á bə ná muud kú ná bwánd nə búgá yí, Aburaham nywáá nyə á ηgə gwaa kənd mísh nə búgá. Nyə a búgula Zembî, a músə bə sóəηgú á zhwog ikúl nə ilwəη. Mícilyá mí ηgə ci ná: «Bímí ni wə mpwəη buud nywô í bá bə yé.» ¹⁹ Ná ndéé, Aburaham nyə á bə nə mimbú kúnə-kúnə nə təd, a ηgə mpu ná nyúúl má shîn kə nyə, mudá yé *Sara njúl kundú. Nji, Aburaham nyə á tɛem ηgə dág isâ íni ntúni, búgá jé í á shígé shimba. ²⁰ Búgá í á shígé fúfə nyə ná a shwána ηkaagé má Zembî. Búgá jé í á yida lələshi nyə, a mú yə Zembî gúmá ²¹ a shwu nyúul ncindî nə ncindî ná Zembî ji

4:14 Gal 3.18 **4:15** 3.20; 5.13, 20; 7.7-13; Gal 3.19
4:16 Gal 3.7 **4:17** Mət 15.5; 17.4-5; 2Kr 1.9; Heb 11.12, 19 **4:19** Mət
 17.1-6; Heb 11.11 **4:21** Mət 18.14; Luk 1.37

nə ηkul mə sá sâ á má kaag yí. ²² Sâ jəŋg wə ciyá jí ná: «Zembî mú lə nyə búgə jé jəŋgú, a mú ci ná a jí tətəlí muud» yí. ²³ Cilyá í ηgə ci ná: «Zembî mú lə nyə búgə jé jəŋgú» ni, í cúgə nji shú má Aburaham nyəméfwó, ²⁴ wúsə námə shú dúsú. Zembî mə bá námə lə sá jisú búgə, sá bēsh buud sá ηgə *magulə ná Zembî nyə a gwûmashi Cwámba wúsú Yésus wá. ²⁵ Nəcə Yésus nyə á kaanz zə cé íwushí bísú, Zembî nyə a gwûmashi nyə shú ná sá bəg otətəlí ə búúd nyədí míshád.

5

Yésus nyə á zə sá ηkwambəla

¹ Ná ndéé, nda Zembî mə ci ná sá mú otətəlí ə búúd nəcé búgə ná, mpwogé músə mpédúgá sənəŋ Zembî nəcé Cwámba wúsú Yésus-Kríst. ² Ntó, nda sá bí nə búgə ná, sá mú nə zhií ná sá ciŋgya wə Yésus ná ndéé kə bwəma nə mpaam má Zembî. Mpaam nyəŋg dí wə sá ηgə cugə ja gaád kú ná fúfug yé. Sə ηgə ntəg cugə milúu ná səŋ nəcé sá ηgə bwánd nə búgə jēsh ná sá má bá námə ηkənəwa mənəkənəwa má Zembî. ³ Sə má bul nyiŋgə bə nə milúu ná səŋ ja *incwaw í ntug í ηgə bíí sá yí, nəcé sá má mpú ná incwaw í ntug í jígúlí sá ná sá bəg nə zény kələ shwóg. ⁴ Muud nyə á má jíg zény kələ shwóg yé nyə ányŋgəyé ná də búla ja məbwəbúlán má é də wóós nyə yí; bələ kú

4:22 4.3 **4:23** 10.9; 15.4 **4:25** Iza 53.4-5, 10; Rom 8.32-34; 1Kr 15.17 **5:1** 3.21-30 Zembî mə ci ná sá mú otətəlí ə búúd: 3.25-26
5:2 mpaam: 6.14; 2Kr 6.1; 12.9; Gal 1.6; 5.4; Ifz 2.5-8; 1Pr 1.10-11; 4.13-14; 5.10, 12 búgə: Rom 3.23; 5.2; 8.17-18 mənəkənəwa: 8.17-18; 9.23; 1Kr 2.7; 2Kr 3.18; 4.17; Kol 1.27; 3.4; 1Te 2.12; 2Tm 2.10; 1Pr 5.1
5:3 Zhk 1.2-3, 12; 1Pr 1.5-7

búla wəɔŋgú í mú sá ná a mpúg ηgə bwánd nə búgá. ⁵ Sá ábúlé sám̄ba nə bwándúlə sá é bwánd ntó yí, nəcé Zembî nyə a má yə sá Nkəkəkə Shíshim ná a ηgág nə myeeg sá cɛlí mílámúd.

⁶ Krîst nyə á zə yə fwála Zembî nyə á cɛxlə yííd, ja sá á bə ná itag-bwool yí, ja jəɔŋg wə *Krîst nyə á zə yə, zə cé búud bí kú bísh Zembî wá. ⁷ Muud cugé nə ηkul mpu magulə ná a yə jilá má tətəlí muud; muud jì nə ηkul yə jilá mə múúd jì fwámé múúd yéd. ⁸ Zembî nywáá ηgə yida lwágulə ná á cɛl sâ. Ndəm á cɛlí jəɔŋg nyí ná Krîst nyə á zə yə jilá jísúd sá njúl ná ósól ɔ *mísám. ⁹ Nkámúsá ná Yésus fwó sá ntó sá njúl osól ɔ mísám, ηkəmusa nə ja mácií mé mə má sá ná Zembî cíg ná sá bí otútəlí ɔ búúd ga; ηgaá nə nyə é ka sá ná sá fáámugí nə mpimbə mə Zembî í ηgə zə yí? ¹⁰ Zembî nyə á nti mwân yé zə yə shú ná shwiy dé í sáág ηkwambulə mpédúgá sán̄η. Nkámúsá ná á fwó sá ntó ja sá á bə mizhízhíη myé yí, ηkəmusa nə ja sán̄η mú mpwogé ga. Nyə e bá yə sá cug nəcé Krîst ηgə cugə. ¹¹ Jêsh námá dí cí. Sá búsə nə milúu ná sáη nə Zembî shú mə Cwám̄ba wúsú Yésus-Krîst muud nyə á má zə sá ná sán̄η Zembî bág mpwogé jaá gaád yé.

Yésus jì Adam ábɛê

¹² Sâ mə ηgə cɛl ci yí jì ná *sám í á zə shí mishwun nəcé muud ηgwûd, sám wəɔŋgú mú julə shwiy; shwiy mú kala nə búúd bêsh, nəcé buud bêsh wá bwá á sá sám. ¹³ Shúshwóógú ná Zembî zág yə Moyîz

5:5 8.39; Sôm 22.6; Heb 6.19 5:6 1Pr 3.18 5:8 Yuá 3.16 5:9 1.18; 1Te 1.10 5:10 2Kr 5.18-20; Kol 1.20-22 5:11 8.31 5:12 Mət 2.17; 3.19; Rom 6.21, 23; 7.9-10 5:13 4.15

mæcɛɛ, sém í á bwey dɛ bə shí mishwun; nji, Zembî nyə a shígé fwo dɛ lɔ búúd misám nəcɛ mæcɛɛ kú fwo bə. ¹⁴ Nji, té wúlə wəla mə Adam zə wós wəla mə Moyîz í, shwiy í á ηgə bii buud bēsh tɔɔ buud bwə á shígé sá mbií sém nda caamúlə məcɛɛ Adam nyə á caam yí.

Adam nyɛ jisə vuguli mə múúd nyə á jəla nə zə yé. ¹⁵ Sə cúgé nə ηkul yīga íwushí í Adam nə yána mə Zembî. Jí ná, iwushí í Adam muud ηgwûd í á sá ná zhwoɡ buud bwə bwəmag nə shwiy. Mpaam mə Zembî í ntɔ mínji, yána nyə á yə zhwoɡ buud lúú mə Yésus-Kríst muud ηgwûd yí í bul bə nə mfíí. ¹⁶ Məma salanê jisə mpədúgá sâ Zembî nyə á yə buud mpáam dí yí nə sóólúgú íwushí i múúd ηgwûd í á sá yí. Nəcɛ, sémbýé í á bɛ iwushí i múúd ηgwûd yí í á bə ná muud mə jəlá nə bwəma nə intúgúlí í ayíyáág. Nji, ja búúd bwə mə sá misám nə sâ sâ sâ yí, yána mə Zembî dáá í mə yida sá nə buud bwə bég otátəlí ɔ búúd mísh méd. ¹⁷ Jí ntó, iwushí múúd ηgwûd nyə á wush yí í á sá nə shwiy í kwágag nə buud bēsh. Nji, Zembî mə sá búúd mbíya məma yána lúu mə Yésus-Kríst muud ηgwûd dí; a mə sá bwo mənywa, a sá nə bwə bég otátəlí ɔ búúd. Bwə bá cugə nəcɛ *Kríst, bənôn ka bá bə mící.

¹⁸ Nda í ká bə ná wusúlə múúd ηgwûd nyə á wush yí í á sá nə buud bēsh bwə bég nə intúgúlí ná, ntó námə, Zembî nyə ci nə buud bēsh básə otátəlí ɔ búúd nəcɛ sóólúgú tútəlí muud ηgwûd nyə á sá yí. ¹⁹ Námə nda búúd bēsh bwə á mə bə ósól ɔ misám nəcɛ sóólúgú málwê múúd ηgwûd nyə a sá yí ná, ntó

5:14 1Kr 15.21-22, 45-49 **5:17** bənôn ka bá bə mící: Mat 19.28; 1Kr 6.2-3; 2Tm 2.12; Mbú 20.4, 6

námá wá zhwog buud bwé bá bə ótútəlí nəc é sóólúgú mágwág múúd ηgwûd nyə a sá yí.

²⁰ Zembî nyə á wá *mbwoomb mácεε shú ná iwushí í mpyáánzúg. Ná ndεé, kúl sém í á mpyáánz yí, mpaam má Zembî í á nyingə mpyáánz ntɔ́ íwushî.

²¹ Mpaam má Zembî í á mpyáánz ntɔ́ íwushî shú ná, nda sém í á ηgə jwɔ́, í dúgá sá ná buud bwé bwámag nə shwiy ná, mpaam má Zembî í jwɔ́g ja gaád, ηgá sá ná buud bwé bág otútəlí ɔ́ búúd; ná ndεé, sá mú nə ηkul jee lág cug á kandugə kandugə lúu má Cwámba wúsú Yésus-Krîst dî.

6

Sá búsa mimbimbə shú sâ í dúgyá nə misám yí

¹ Shé kág ci ná ji? Ye shé má jəlá nə ηgə kə nə *misám shwóg nə shwóg shú ná Zembî ηgəg nə bul nyingə sá shé mpaam? ² Mbô! Í ajáláyé nə bə ntó! Shé á má yə, shwiy dɔɔηg í á má sá ná shé béégyág nə misám; shé é ka nyingə ηgə cugə misámád na ntədəle? ³ Ngaá bi mə mpú ná sá bēsh buud sá á ηgə duwan tâη buud ɔ́ Yésus wá, sá á má yə námá nduwán wɔɔηgúd? ⁴ Ntó ji ná duwanúlə sá á duwan yí, sá á yə, sánđη Yésus sá mú dɔw. Ntó má ké ná, nda ηkúl áyíyáág má Sóóηgú í á gwûmushi nyə ná, shé má jəlá nə ka cugə cug ágúgwáan. ⁵ Nəc é ná, ηkí sá má ci ná shwiy dé í músə shwiy dúsú, gwúmúlə yé í é bə námá gwúmúlə wúsú. ⁶ Shé kágá mpu ná mbií búúd shé á də fwo bə yí í á bə mbádúgá nə *Krîst ja nyə á yə kwolós dí yí. Í á s̄y ntó shú ná ηkul misám mí

5:20 4.15 **5:21** 6.23 **6:1** 3.5-8, 31; 5.20 **6:2** 6.6; 7.4 **6:3**
Gal 3.27; Kol 2.12; Tit 3.5; 1Pr 3.21; Mat 28.19 **6:4** 2Kr 5.14-15,
17; Gal 6.15; Kol 3.1-5, 10 **6:5** Flp 3.10-11 **6:6** Gal 5.24

á du bæ nə ndí shédí mílâm dí yí í shínúg kandugə, shé wúg mənýámá má mísémúđ. ⁷ Mpuḡá ná muud má yə yé, mísém mí ányíngáyé ná jwú nə nyə. ⁸ Nda sánôḡ Kríst sá á yə ná, sá má tédúgá ná sánôḡ sá é cugə námá. ⁹ Sá má mpú ná nji Kríst nyə a gwúm yí, nyə abúle ná nyingə yə, shwiy í cúgé ná nə ḡkul bii nyə. ¹⁰ Shwiy nyə á yə yí í á sá ná a béégyág nə mísém ja ḡgwúđ á kandugə; cug á ḡgá cugə yí jisə shú má Zembî. ¹¹ Námá mbií ḡgwúđ wəḡḡgú, bi má jəlá nə ḡwa bíméfwo ná bi á má yə, shwiy dəḡḡḡ í á má sá ná bi béégyág nə mísém; nji bí ka ḡgə cugə shú má Zembî, kwonj má Yésus-Kríst dí.

¹² Sám í á jəláyé ná nə nyingə jwú ná mənýúúl mán má bá yə mání; mbô, *sám í á jəláyé ná nə sá ná bi dúg ḡgə bɛ iyéesh ya mənýúúl mán. ¹³ Kúgá ná du balan nə ikúl í nyúúl bín du sá olíngɛ námə nda bí bí ná məlwaá má mísém. Yidagá yə Zembî mənýúúl mán nəcé bi a shí yə, ná ndéé bi mú gwúm. Ntó, balanugá nə ikúl í nyúúl bín dúlə sá ótútəlî. ¹⁴ Sám í abúlé ná nyingə jwú nə bî; nəcé bí cugé ná íjwúga í məcəđ, bi búsa mpáam má Zembî dí.

Sá búsa mikwám mí cug á tútəlî

¹⁵ Ntó wá jí? Sá sáág *mísém nəcé sá músə mpáam má Zembî dí, kú ná bæ íjwúga í məcəđ dí? Mbô! Í ajəláyé nə bæ ntó! ¹⁶ Nḡaá bi mə mpú ná bí má ká yə múúd mənýúúl ná bi é du sá nyə məgwág, bí shwal bæ məlwaá mé? Bi búsa məlwaá má múúd bí má sá mágwág nə ndí yé. Bí má ká bæ məlwaá má mísém, mísém mí kwaamb bí shwiy; bí má ká bæ

6:9 Mis 2.27; Heb 9.25-28; 1Pr 3.18 **6:11** Gal 2.19; 1Pr 2.24

6:12 12.1 **6:14** 5.2; Gal 5.18; 1Yn 3.6 **6:15** 6.1 **6:16** Yuá 8.34; 2Pr 2.19

məlwaa mə Zembî, Zembî ci ná bí bí otútəlí ɔ búud. ¹⁷ Akíba nə Zembî nəcé yág íí, bí á dɛ bə məlwaa mə cug mísəm; nji ja gaád íí, bí a mə kənd mílâm mín myêsh njígúlá í ngó jíígulow buud bēsh yííd, njígúlá bí á lóg yí. ¹⁸ Bí a mə shwub nə misəm, bí músə məlwaa mə cug otútəlí. ¹⁹ Mə lás ná zhizhe lásúlə á buud nəcé bí ádé ləel gwág. Mwôw mə mpás íí, bí á dɛ balan nə ikúl í nyúúl bín dɛ cugə nda məlwaá mə mísólúgú mí áduđanā, məlwaá mə cug á kú bish máccɛɛ; zhúgúlā a cínɔŋgú í á bə ná bí á dɛ sá Zembî məlwə. Jaá gaád íí, ságá ná ikúl í nyúúl bín í bég məlwaá mə cug otútəlí; zhúgúlā a cínɔŋgú í é bə ná bí é ngə cugə cug Zembî mə gwág nywa yí. ²⁰ Mpugá ná ja bí á dɛ bə məlwaá mə mísəm yí, í áshígé dɛ bə bí yímbəlíl ná bí kəndug milâm otútəlí dî. ²¹ Wáyé mfíí bí á bə nə ndí ja jɔɔŋg yí? Ngaá bí mú dɛ gwág mísólúgú mín shwôn, nəcé mí á dɛ bə myɔɔŋg mí kənd múud nji shwiy dí myá? ²² Ká jaá ga, nda Zembî mə yíl bí mányámá mə mísə múd sá ná bí bég məlwaá mé ná, bí mú ngə cugə cug á gwág nywa yí, bí mú námə nə cug á kandugə kandugə. ²³ Haaw, sém í kwaamb múud shwiy, nji Zembî nywáá mə yé múud cug á kandugə kandugə mpáam nyéd; a yáná gwo kwon mə Cwamba wúsú *Kříst Yésus dî.

7

Sá ngə sêy nə Zembî mbií ágúgwáan

¹ Bwaanɔ, ja mə ngó lás nə bí yí, mə mpú ná mə ngə lás nə buud bwé mpú máccɛɛ wá. Ngaá bí mə mpú ná məccɛɛ mə dɛ jwú nə muud nji ja múúd ngó ná cugə

yí? ²Nda mudá, ηkúmba cεε í ηgə laad nyə nə ηgwúm yé té wêsh ηgwúm ηgə ná cugə yí. Nji, ηgwúm mə ká yə, cεε dəəηgú kú ná bii mudá. ³Ntə ji nó, mudá mə ká ntə wúl njəw báád ηgwúm ná nə mísh íí, bwə jəw nyə nə mudá minəəmb. Nji, ηkí ηgwúm mə yə, cεε kú ná nyiηgə bii mudá; á ká ntə wúl njəw báád íí, a kú bə mudá minəəmb.

⁴Bwaanη, jí námə mbií ηgwûd wəəηgú shú dún, bi músə buud ə *Kríst, sá jəəηg í á mə sá nə bi bəg mimbimbə shú sâ í dúgyá nə məcεε yí. Bi á mə ntə məbwê mə múud shúsúđ, múúd nyə a gwúm yé. Í á s̄y ntə shú nə shé wúmáη Zembî mpumá*. ⁵Nəcə, ja shé á ηgə ná bε iyéesh í cug múúd yí, məcεε mə á də shwambələ bów-bəw iyéesh bísú. Bów-bəw iyéesh bísú byəəηgú wə í á də ηgə s̄y sádí íkúl í nyúúlúđ, mpúmá a cínəη nyə á bə nji shwiy. ⁶Jaá ga, shé mú mimbimbə shú sâ í dúgyá nə məcεε mə á də bii shé mikwám má; ntə, shé mə wú mikwám myəəηgúđ. Shé mú məlwaa mə Zembî mbií ágúgwáan Nkεηkε Shíshim ηgə lwágələ shé yí, kú ná bə mbií á yág shé á ηgə bε məcεε nda məsə cilyá ná.

Ká məcεε mə ηgə kwínd jí

⁷Shé kág ci nó jí? Məcεε mə mə yidá bə *sám? Mbô! Í cúgə nə ηkul bə ntə! Nji, məcεε mə á mbâm bə kú bə, mə a shígé nywá mpu sâ bwə jəw nə sám yí. Nəcə, cεε í á mbâm bə kú ci nə mə ná: «Ci wo kú w̄hmb sâ ηkán», mə a shígé nywá mpu sâ bwə jəw nə iw̄hmbúg yí. ⁸Sám í á ηwa zhíí na mpéndí níđ, í

7:2 1Kr 7.39 **7:4** 6.4; Gal 2.19 * **7:4** Mpumá nyəəηg wə misólúgá. **7:5** 6.21 **7:6** 6.7; 8.2-4; 2Kr 3.6 **7:7** 4.15 **7:7** Mbá 5.21; Mət 2.16-17; 3.6 **7:8** 1Kr 15.56

mú sá ná mə téédúg ɲgólə wímb isâ mimbií mimbií. Mæcɛɛ mə ká bə kú bə, sám mə yə. ⁹ Té wêsh mə á ɲgə ná bə kú mpu mǎcɛɛ yí, mə á ɲgə cugə. Ká, ɲji mə á ka zə mpu mpándí yí, sám mú bân lúu, ¹⁰ mɛɛ mú yə. Mpándí í á bə ná í kwáámbug mə cug yí, í mú yidá kwaamb mə shwiy. ¹¹ Nəcə, sám í á ɲwa zhií mpándíd, í mú jwáɲgulə mə ná ndéé í mú gwíílya mə.

¹² Sâ ɲgwúdâ, mæcɛɛ máá mǎsə ɲkɛɲkɛ sâ, sâ mǎcɛɛ mə ɲgə jii yí í ɲjúl nǎmǎ ɲkɛɲkɛ sâ, í ɲjúl tátálí, ɲkí nywa. ¹³ Ká, ye sâ ányunywaâ í mə yida bə sâ shwiy shú dáamǎ? Mbô! Í cúgé ntó! Jí ná sám í á yida ɲwa zhií sâ ányunywaâ dí ná í zó gwíílya mə; ntó, mpándí í mú sá ná sám í mpúyúg, í mpúg nǎmǎ nyín ná wúsə mbíya bów-bôw sâ.

Cug mǎsám í dǎ wá múud mǎnyámád

¹⁴ Haaw. Sǎ mə mpú ná mæcɛɛ mǎsə sâ á *shíshim, mɛɛ mə ɲgə ná bɛ iyéesh í cug múud, mə ji kwám á *mǎsám. ¹⁵ Sâ gwáméfwó mə ɲgə sá yí, mə aɲgê nə wámbulə gwo. Mə aɲgê nə sá sâ mə céél sá yí, ɲji sâ mə ɲgə mpii yí, gwó wó mə sá yí. ¹⁶ Nda jí ka bə ná sâ mə ɲgə sá yí mə aɲgê nə cɛel gwo ná, mə mə ka dúg ná mæcɛɛ mǎsə jɔjɔ sâ. ¹⁷ Ntó, mɛɛ ná dí ɲgə sá isâ mə ɲgə sá yí, jísə sám í ɲjúl mə nyúúlád yí. ¹⁸ Mə mpú bábálé ná ɲkul mə sá mǎnywa yí í cúgé cug múúd jámud. Yéesh nə yéesh jâɲ wó mə jí nə ɲkul gwág yí; ɲji, kú nə ɲkul mə sá mǎnywa mə ɲgə cɛel sá má. ¹⁹ Ntó jí ná, mǎnywa mə céél sá má, mə asáyé mwo; ɲji məbôw mə acéélé sá má, mə yidá mpu sá

mwo. ²⁰ Nda jí ka bæ ná mæ ɲgə sá sâ má acéélé yí ná, mæ dí ɲgə sá isâ, jí sə sém í ɲjúl mæ nyúúléd yí.

²¹ Mæ má ka kwey ná nyúl ɲkúl nyísə mádí cugud; ɲkul nyɔɔɲg wə í dɔ sá ná, ja jêsh má céél sá mánywa yí, mæ yida sá mæbôw, ²² í ɲjúl ná mæ ɲgə gwág nywa mæcɛɛ má Zembî mádí lâm dí cwû. ²³ Nji mæ má kwey ná nyúl ɲkúl nyísə mæ nyúúléd í ɲgə lumbali nə isâ téduga wâm í ɲgə magulə yí. ɲkul nyɔɔɲg í ɲgə sá ná mæ bəg kwám á ɲkul mísém mí nə ndí mádí íkúl í nyúúléd yí. ²⁴ A ɲkúɲkwónjálə mæ e! Nyúúl ga í ɲgə kə nə mæ shwiyud. Zə e bá yíl mæ mága mányámád e? ²⁵ Yé Zembî, akíba nə wo kwonj mæ Cwámba wúsú Yésus-Kríst dí!

Í mú ja gaád ná, fəg nyâm í ɲgə sá ná mæ bəg lwaá lú mácɛɛ má Zembî, iyéesh byâm byâɲ í ɲgə sá ná mæ bəg lwaá lú ɲkul mísém mí nə ndí yí.

8

Shíshim má Zembî wə ɲgə kyey nə mbúgula

¹ Ntó, jaá ga dí, buud bwə mú buud ó *Kríst Yésus wá bwə anyíngáyé ná kwo bwəma nə intágúlí í *mísém. ² ɲkul ɲkɛɲkɛ Shíshim jí nə ndí yí í má yíl wo mányámá má mísémád, wo abúlé ná kwo yə shwiy lú mísém, nəcɛ ɲkul nyɔɔɲg wə í dɔ yə múud mæ Kríst Yésus cug. ³ Məcɛɛ má Moyíz má á shígé bæ nə ɲkul sâ ntó nəcɛ cug múúd í cúgé nə ɲkul bɛ mwo. Nji, Zembî nyə a shí sâ; nyə á nti Mwân yé zə jímbal búúd misém. Mwân mú zə ɲwa nyúúl búúd ɔ misém bí nə ndí yí, ná ndéé Zembî mú yə nyúúl nyɔɔɲgú

intúgúlí í mísám. ⁴ Nyə á sâ ntó shú ná shé bág nə ηkul mə bɛ ótátalı bēsh mácɛɛ mə ηgá jii wá, ná ndéé iyéesh í cug múúd ná dí í é ηgə kyey nə shé, í é bə Nkɛηkɛ Shíshim.

⁵ Buud iyéesh í cug múúd í ηgá kyey nə ndí wá, isâ í cug múúd wá bāη bwá də tâl shwóg yí. Bəηg Nkɛηkɛ Shíshim ηgá kyey nə ndí wá, bwá də tâl isâ í Shíshim shwóg. ⁶ Mpugá ná muud mə bɛ iyéesh í cug múúd yé, məshíné mé māsə nji shwiy*, í njúl ná muud mə bɛ iyéesh í Nkɛηkɛ Shíshim yé, məshíné mé māsə cug, nyə é cugə ná shɛɛ. ⁷ Nəcə wálə lúú iyéesh í cug múúd dí wúsə ifəmuga ηgólə fəm Zembî; í aηgê nə sá mácɛɛ mə Zembî məgwág, í cugé námə nə ηkul bwɛɛ sâ mwo mágwág. ⁸ Buud bwá ηgá bɛ iyéesh í cug múúd wá bwá cugé nə ηkul nywa Zembî lámád.

⁹ Ká bi bá bi aηgê ná bɛ iyéesh í cug múúd, bi mú ηgə bɛ Nkɛηkɛ Shíshim, nəcé a njul bí mányúúlád. Muud cugé nə Shíshim mə Krîst yé, cugé múúd mə Krîst. ¹⁰ Nji, nda jí ná Krîst njul bí mányúúlád ná, mányúúl mún mə é tɛɛm ηgə yə nəcé mísám, *mishíshim mín mí é ηgə ηwa cug† nəcé Zembî nyə a mə ci ná bí músə ótátalı ɔ búúd. ¹¹ Nkí bi bí nə Shíshim mə Zembî muud nyə a gwûmushi Yésus yé, mpugá ná nyə e bá námə sá ná Shíshim yé wəηgú í gwûmáshíg mányúúl mún mâ shwiy mání.

¹² Nda jí ntó ná, bwaηg, mpugá ná shé búsə nə mpwálá, nji kú bə mpwálá ná shé ηgóg nə nyingə bɛ

8:4 6.22; 7.4; 13.10; Gal 5.16, 25 **8:6** 6.21; Gal 6.8 * **8:6** 8.6
 Wa, shwiy dásə béégyálə nə Zembî, kú bə zhizhe shwiy sá mə mpú yí. **8:9** 1Kr 3.16 **8:10** Gal 2.20; 1Yn 3.24 † **8:10** 8.10 Ból
 bwá ηgə ci ná: «Shíshim mə Zembî ηgá yə bí cug». **8:11** 2Kr 4.14
8:12 6.18

iyéesh í cug múúd. ¹³ Nəcə, bí má ká ηgə bɛ iyéesh í cug múúd íí, bí mə bá yə; bí má ká yida ηgə sá ná Nkɛ̀nkɛ̀ Shíshim ηgəg nə gwíílya misóólágú mányúúł má dɛ sá myá, bí bá cugə. ¹⁴ Mpugá ná buud bēsh Shíshim má Zembî ηgə kyey nə ndí wá, bwó wə búśá bwân ó Zembî. ¹⁵ Nəcə, Shíshim bí á lóg yí í cúgɛ *shíshim í sá ná bí bág məlwaá, bí nyiηgə ηgə cugə cug ífwaas yí. Bí á yida lóg Shíshim í sá ná bí bág bwân ó Zembî yí; Shíshim wəɔηg í yá shé ηkul ná shé kímúg ná: «Abba‡, Dâ!» ¹⁶ Nkɛ̀nkɛ̀ Shíshim nyəməfwó ηgə námá lwágulə *mishíshim míshé ná shé búśə bwân ó Zembî búbálé. ¹⁷ Nda jí ná shé búśə bwân ó Zembî ná, shé búśə námá nə kəwŚ wə Zembî. Shénôη Kríst shé má bá kəwəla mákəw, ηkí shé ηgə námá kəwəla micúη myé. Shé ηgə kəwəla micúη myé shú ná shénôη bēsh bág ηkəŋəwə máηkəŋəwə mé.

Milwaná myâ mwôw má ηgə zə má

¹⁸ Jugúlə shé ηgə jug mwów mága dí yí í cúgɛ təw sâ ja má tédúgá bímbí Zembî mə bá sá ná shé ηkəŋəwəg yí. ¹⁹ Nəcə, Zembî mə bá zə sá ná buud búśá bwân bé wá bwə mpúyúg. Ná ndeé, isâ byēsh Zembî nyə á té yí í ηgə bwánd sâ jəɔηgú nə milâm ná jig-jig. ²⁰ Nji, ja gaád íí, mól mánkul má ηgə lwáfələ isâ byəɔηg ná í ηgəg nə bɛ cug á kú nə shwóg kú nə shug. Isâ byəɔηg dí í á vâη ná í kə biil mánkul məɔηgúd, Zembî wə nyə a nyasulə byo cínəηg. Nji, isâ byəɔηg byēsh í ηgə bwánd nə búgə ná ²¹ dúł

8:13 Gal 6.8; Ífz 4.22-24 **8:14** 1Yn 2.29-3.1 **8:15** Mak 14.36; Gal 4.5-7 ‡ **8:15** Abba: Ciyá nî í kə ná Dâ. **8:17** 5.12; Gal 4.7; Flp 3.10-11 § **8:17** Kəw á jəjə isâ Zembî nyə á kwəməsa shú bwân bé yí. **8:18** 2Kr 4.17 **8:19** Kol 3.4; 1Yn 3.2 **8:20** Mət 3.17-19

jwówád Zembî mæ bá yîl byo lwéfúlí jœŋgád, næcé lwéfúlí jœŋg í ŋgæ caam. Ja Zembî mæ bá yîl byo cínœŋg yí, í bá ka lág cug falí bwân ó Zembî bwé ŋgá cugæ yí næ mæŋkænæwa bwé ŋgá ŋkænæwa má.

²² Sá má mpú ná, zæ wós kíkídíga, isâ byêsh Zembî nyæ a té yí í ŋgæ ná jug, ŋgæ leegya nda mudá ŋgá kwiý minú ná a zó byá yé. ²³ Í cúgé námá nji isâ byœŋgú; tœ sá bœŋg Zembî nyæ a má yæ Shíshim yé tâŋ mækagulá wá, sá ŋgæ námá leegya ŋgélæ bwánd fwála Zembî mæ bá zæ tâl sá cé bwân bé dí yí, fwála á bá námá zæ yîl mányúúl mósú mányámád yí. ²⁴ Næcé, Zembî nyæ a má cug sá, nji sâ jœŋg í afwóyé ná nyîn, sá ŋgæ ná bwánd bwándúg næ búgá. Sâ múúd ŋgá bwánd næ búgá yí, á ká dúg gwo, ye nyæ é kwo ná bwánd? ²⁵ Nda jí ná, sâ sá aŋgê næ dúg yí, sá ŋgæ bwánd gwo næ búgá ná, sá ŋgæ bwánd gwo næ jísów.

²⁶ Námá mbií ŋgwúd wœŋgú, Nkêŋkê Shíshim ŋgæ námá kwíínd sá tag dúsúd; sá ádé mpu sâ í jíí ná sá gwáámbúg Zembî májægula mósúd yí. Nji, Nkêŋkê Shíshim nyæmfwó má dæ jægula shú dúsú, dæ leegya mbií míleegya íciyá í lósú bísú í cúgé næ ŋkul féég yí.

²⁷ Zembî nywáá muud má dæ bigas isâ í lâm yé, á dæ mpu isâ Nkêŋkê Shíshim má dæ gwáámb cínœŋg yí; næcé Nkêŋkê Shíshim ŋgæ jægula shú óbúgula námá nda Zembî mæ jíí ná.

Zembî ji cugye

²⁸ Sá má mpú ntâg ná Zembî má dæ sá sâ jêsh í shúgúlág ŋkí nywa shú búúd bwé céel nyæ wá, buud nyæ á jôw téduga yéd wá. ²⁹ Næcé, buud Zembî nyæ

8:23 2Kr 5.2-5; Ifz 4.30 **8:24** 2Kr 5.7; Heb 11.1 **8:25** 2Kr 4.18

8:27 Sôm 139.1 **8:28** Zhb 2.10; Ifz 1.11 **8:29** Kol 1.18; Heb

á bwey fwo tééd mpu wá, nyə á bwey féésh bwo ná bwə bɛ́ɛlag Mwân yé, Mwân yé bág cúmbá á zhwog omínyɔ́ɔ́. ³⁰ Buud nyə á bwey féésh ntó wá, bwó wə nyə á jôw wá; buud nyə á jôw wá, bwó wə nyə á ci ná búsa otátəlí ɔ́ búúd wá; buud nyə á ci ná otátəlí ɔ́ búúd wá, bwó wə nyə á yə gúmbá wá.

Sâ cùgɛ̀ nə ŋkul yîl shé cɛ̀lí má Zembî dî

³¹ Shé kág ná nyingə ci ná jî? Nkí Zembî ŋgə kyem sâ, zó jî nə ŋkul nyingə lúmbəli nə sá? ³² Nyə a shígé jagulə fwámé Mwán yé, nyə a kɛenzh nyə shú dúsú. A tééd fwo kɛenzh Mwân yé, ŋgaá ná nyə é kwádələ yə sá isâ byêsh ashwâ? ³³ Zó jî nə ŋkul shwəman búúd Zembî má féésh wá? Ngaá Zembî nywáá nyə a má bwey ci ná búsa otátəlí ɔ́ búúd? ³⁴ Zó jî nə ŋkul sámb bwo lósú? Ngaá Yésus nyə a shí yə; bul nyingə bə ná, nyə a shí gwûm, a njul Zembî dí mbwə məncwûm, a ŋgə jəgula shú dúsú. ³⁵ Jî jî nə ŋkul sá ná sá béégyág nə cɛ̀lí Zembî ŋgə cɛ̀l sá yí? Ye *incwaw í ntəg, ye yágúwó, ye cúwəlí, ye zha, ye məbúwa, ye isâ í áwuwaguwə, ye shwiy ná bwə gwú sá? ³⁶ Ngaá jî cilyá Kálaad Zembî dí ná:

Shwiy í ŋgə wáám b sá jwów dêsh nəcé wo.

Bwə dúg sá nji nda itəw

bwə ŋkág nə ndî ná bwə ká cígə yí.

³⁷ Nji, sá ŋgə jág bul ntə isâ íni byêsh. Nəcé muud ŋgə cɛ̀l sá yé ŋgə sá ná sá ŋgəg nə ntə. ³⁸ Mɛɛ mə ŋgə ntəg mpu búbálé ná gúl sâ cùgɛ̀ nə ŋkul béég sá nə cɛ̀lí Zembî ŋgə cɛ̀l sá yí: təə shwiy, təə cug, təə

8:30 1.7; 5.2; 2Te 2.13-14 **8:31** Iza 50.8-9 **8:31** Sôm 118.6

8:32 5.8; Yuá 3.16 **8:34** 4.25; Mis 2.33; Heb 7.25; 1Yn 2.1 **8:35**
2Kr 5.14 **8:36** Sôm 44.23; 2Kr 4.11 **8:37** 1Yn 5.4-5 **8:38** Ifz
1.21; 1Kr 3.22; 15.24; 1Pr 3.22

*wæéngales, taw isâ í ngé wá buud mányámád yí, taw cug ga, taw jwəng zág yí, taw isâ í ngé ntə buud nkul yí, ³⁹ taw mənkuł mâ gwôw, taw məwng mâ shí, taw gúl sâ Zembî nyə a té yí, kú nə taw sâ jí nə nkul béég sá nə ccelí Zembî ngé ccel sá kwon mə Cwám̄ba wúsú *Kríst Yésus dí yí.

9

Izərayêl ji féeshá má Zembî

¹ Námá nda má jí múúd má *Kríst ná, búbálé wá má zá lás éga, mə abwíngé ijóó; lâm wâm Nkênkê Shíshim ngé kyey nə ndí yí í ngə magulə ntó. ² Mə ngə ci fwámé ci ná lâm cugé bwεε bə mə ná shεε, mə jí nə məma məcəy mə lâm má ngé kə nji shwóg nə shwóg. ³ Mə jí námá nə nkul jee magulə ná məméfwo bég nə məzhúngúlú, ná mə wá yidag béégya nə Kríst shú bwáang wá kúl búúd má á zə byêl byélé á shí ga yí. ⁴ Bwá, bag ó *Izərayêl, Zembî nyə á ηwa bwo tâη bwân bé, a yə bwo mənkenəwa mé, a sá isə nə bwo, a yə bwo məcəε mé, a yə bwo zhií ná bwá dúg yə nyə gúmá, a kaag bwo mənkaagé mé. ⁵ Bwá wá bí nə ímpáám̄bó í á fwə ibεend, mpwəŋ buud nyánúd wá Kríst nyə á zə byêl byélé á shí ga yé, nyə, Zembî mə ntə sâ jêsh yé, á jəla nə gúmá kandugə á kandugə! Amen.

⁶ Ntə cugé ná ηkaagé má Zembî í á má yə íyíy-yíy, mbô. Í yidá bə ná, mpwəŋ buud Izərayêl nyêsh dí

8:39 5.5; Yuá 3.16; 2Kr 13.13; Ifz 1.4; 2.4; 1Te 1.4; 2Te 2.16 **9:2** MmN 32.32 **9:4** bag ó Izərayêl: MmN 4.22; Ozê 11.1 gúmá: MmN 16.10; 24.16-17; 40.34-35 isə: Mət 17.7; MmN 24.7-8 məcəε: MmN 20-24 mənkaagé: 3.2, 4; 4.13, 17; Gal 3.6, 14 **9:5** 15.8; MmN 3.6, 15 Kríst: Mat 1.1; Rom 1.3-4 **9:6** 3.3-4; 2.28-29

nyísá fwámé Izurayêl; ⁷ nyêsh tɛɛm námá bæ mpwɔŋ buud má *Aburaham, nyêsh dí nyí fwámé bwân bé. Nəcə Zembî nyə á ci nə Aburaham ná: «Wó *Izaag wó mpwɔŋ buud má á kaag wo í bá zhu yé.» ⁸ Ntó má ké ná, bwân múúd mə byá nə yéesh jé á muud wá, bwó dí búśá bwân ó Zembî; bɔɔŋg á byá nə ŋkaagə má Zembî wá, bwó wə búśá nyə fwámé bwân. ⁹ Nəcə Zembî nyə á kaag ná: «Mə bá nyiŋgə zə námá mbii fwálá gaád, *Sara mú bá bæ nə mwámudúm.»

¹⁰ Í cúgé námá nji bímbí má ŋgə ci ni. Gúl sâ í á bæ ná, Rəbéka bá mpááməbá jísú Izaag bwó mú bæ nə bum lu máwáás. ¹¹ Í á ka bæ, bwân kú fwo byêl, bwó kú fwo sá tɔɔ mánywa tɔɔ məbôw, Zembî mú sá ná tédúgá yé í bwəmag. Nəcə tédúgá yé í də bæ nji nda nyáméfwó mə féesh ná. ¹² A də féesh múúd, kú bæ ná muud nyə ámə fwo sá mísóólúgú, nji muud á céel jôw yé, a jôw. Ntó, nyə á ci nə Rəbéka ná: «Mwân acúmbâ mə bá bæ mwân á ntombú lwaá.» ¹³ Gwə wó jí cilyá Kálaad Zembî dí yí, ná: «Mə á cɛel *Yákwab, mə mpii Iso».

Zembî cugé nə olíŋgî

¹⁴ Ntó má ké ná jì? Ná Zembî jì nə olíŋgî? Mbô! Í cúgé ntó! ¹⁵ Mpugá ná nyə á ci nə Moyíz ná: «Nyɔɔŋg má é cɛel gwág ŋkúnkwónjálə yé, mə gwág; nyɔɔŋg má é cɛel gwág cey lámúd yé, mə gwág.» ¹⁶ Ntó jì nə Zembî má də féesh múúd nə lâm iŋkúnkwɔŋ, kú bæ nəcə muud bálə nə yéesh, ŋkí ntâg nə muud bulúlə yímə. ¹⁷ Sá jɔɔŋg wó jí cilyá Kálaad Zembî dí yí, ná

9:7 Mət 21.12; Mat 3.9 **9:8** Gal 3.7; 4.23 **9:9** Mət 18.10, 14

9:10 Mət 25.21-23; Rom 11.6 **9:13** Mal 1.2-3 **9:14** 3.5; Mbá

32.4 **9:15** MmN 33.19; Mat 20.1-15 **9:16** Ifz 2.8 **9:17** MmN

9.16

Zembî nyə á ci nə Farawôŋ ná, «Mə a tâl wo ɲjwú-buud shú ná mə lwóyá ɲkûl nyâm wódí, jíné dâm jwóg shí nyêsh.» ¹⁸ Ntó jì ná Zembî má du sá ná, muud á céél gwág ɲkúɲkwónhúlə yé, a gwág; nyɔɔŋg á céél sá ná a bóg nə núŋ yé, a sâ.

Zembî jì fãlì nyádí míféeshád

¹⁹ Wo é ci na ná: «Ká nəcə jí Zembî mə nyíngá du jum búúd yí? Nəcə, zó jí nə ɲkul lal lúu nə cigúlá Zembî má ɲwa yí?» ²⁰ Eéékýé, yé mwâ muud! Wo wá zó ná wó kaad nə Zembî? Ye mpɪi nyí nə ɲkul ci nə muud nyə ámə mə nyə yé ná: «Nəcə jí wo ámə mə mə ntúga yí?» ²¹ ɲkí ntâg ná ye məɔl məmpɪi cugé nə zhíí ná a mэг isâ í gúmá, mə námá zhizhe isâ nə yagá jé ɲgwúd nə ɲgwúd?

²² Zembî nyə á cɛel lwóya mpimbə jé nə ɲkul nyé; ɲji, buud í á bə ná a jáŋguləg nə zhwuŋá wá, nyə á yida jísəw bwo kú lámusa. ²³ Nyə a jísəw bwo ntó shú ná buud á gwág cey lámúd wá bwá mpúg bímbí á jí nə milwané yí, bwó buud nyə á bwey kwəmusa ná a bá yé milwané myɔɔŋg wá. ²⁴ Buud bɔɔŋgá, jísə sá buud nyə á jôw wá. Nyə á jôw ntâg sá, kú bə ɲji wúlə *Oyúden dí, nyə a jôw námá buud íkúl ishúsád.

²⁵ Jí námá nda nyə á ci kálaad má Ozê dí ná; ná:

Kúl búúd í á shígé bə kúl jâm yí,
mə bá jôw gwo ná kúl jâm;
buud má á shígé bul cɛel wá,
mə jôw bwo nə wəabábə.

²⁶ Námá kúkúl nyə á ci nə bwo ná:

bí cugé kúl jâm yí,

9:18 MmN 4.21; 7.3; 9.12; 14.4; 1Pr 2.8 **9:20** Iza 29.16; 45.9

9:21 Zhe 18.6; 2Tm 2.20 **9:22** 2.4, 8 **9:23** 5.2 **9:24** 1.16;

10.12 **9:25** Ozê 2.23; 1Pr 2.10 **9:26** Ozê 1.10

bwé bá jêw bwo cínəŋg ná

bwân ó Zembî á kuwô.

²⁷ Izayí nyə a shí námá bwú ηkúgú shú *Izəɾəyêl ná:

Buud ɔ Izəɾəyêl tɛem bulya nda shɛ á m̃əŋ,

Zembî mə bá cug nji búbaalê.

²⁸ Nəcə, Zembî mə bá sá sóólúgú nyə á ci yí

wa shí gaád; a bá casulə wə ná m̃əŋ kú bwánd.

²⁹ Jí námá nda Izayí nyə á bwey ci ná, ná:

nda nəcé Cwámba á ηkul nyêsh

lúgólə sá búbaalé bwân,

ηki sá á má zə bə nda Sódóm,

námá nda Gomor.

³⁰ Shé kág ci na ná jì? Shé má ci ná ikúl í cúgέ

Oyúden yí, í á shígé ηgə sɔ zhíí ná Zembî cíg ná búsa

otútəlí ɔ búúd; nji, Zembî má ci ná búsa otútəlí ɔ búúd

nəcə bwé jéégúlə míkwon wə Yésus. ³¹ Ká Oyúden

bâŋ bwé á ηgə sɔ ná bwé bá otútəlí nə baagulələ

mácɛɛ; nji, bwé áshígé bə. ³² Bwé á shígé ka bə otútəlí

nəcə jì? Nəcə bwé á shígé ηgə bwánd ná bwé é bə

otútəlí nəcé jéégúlə kwon wə Yésus. Bwé á ηgə téduga

ná bwé é bə otútəlí nəcé ηgólə sá misóólúgú; bwé á

ka bwíim kwóógú lú mábɔɔgúd, ³³ námá nda jì cilyá

Kálaad Zembî dí ná; ná:

Dugá! Mə má bwíig kwóógú lú mábɔɔgú Siyôn*

kwóógú í é də búlal búúd yí.

Nji, muud mə jéég kwon cínəŋg yé

nyə abúle sámba.

9:27 Iza 10.22-23 **9:29** Iza 1.9 **9:30** 10.20 **9:31** 10.2-3

9:32 4.4-5 **9:33** Iza 8.14; 28.16; 1Pr 2.6-8 * **9:33** Siyôn: Nya

á bə məma mbún bwé á lwɔ ηgwála á Yurúsalem cínəŋg gwów yí.

10

Zembî má cug múúd yêsh mæ búgula yé

¹ Bwaanḡ, mæ ηḡæ bul jii ná Zembî yág *Oyúden cug, gwó wó má jî nyæ májægula mâm dí yí. ² Jí búbálé ná bwó á má mpu wá mílúú ázembî dî, mæ jee námá mpu bwiing ntó. Nji, bwó ηḡæ wá mílúú nda wæancím-ncím, kú mpu ísâ bwó jéla næ mpu yí. ³ Jí ná, bwó ampúyé gwág váál Zembî má dæ sá ná muud bág tútáli yí, bwó á má ka ba nyán zhí shú ná bwó bág otútáli mish má Zembî dî. Bwó á má yida sá míngáádé næ otútáli ó Zembî. ⁴ Jí ná, iséy mæcæx má á ηḡæ cæel sêy yí, *Krîst wó nyæ á zæ casulæ byo shú ná muud yêsh mæ *búgula yé, Zembî cíḡ ná a jî tútáli muud.

⁵ Í njúl ná, shú bálæ tútáli næcé mæcæx, Moyíz nyæ á cilæ ná: «Muud yêsh mæ báágúlá mæcæx yé, nyæ é *dúḡ cug næcé mæcæx.» ⁶ Nji, shú bálæ tútáli muud næcé búgá, cilyá wúsæ ná: «Nda ci wódí lámúd ná: zó má bá bád kæ jonud?» Ntó jî ná wó cæel ná Krîst nyíngæg shulæ. ⁷ «Nda námá bæeg ci ná: zó má bá shulæ kæ mínjîm?» Ngaá Krîst nyæ a shí bwey wú mínjîm? ⁸ Micilyá myáá mí ηḡæ ci ná: «Lán wí wo kúná-kúnæ, wí wódí mpud, wí wódí lámúd». Lán wæηḡ wó sá ηḡá cúndæ yí, lán í ηḡá jíḡuli buud búgá yí. ⁹ Jí ná, wó ká lás næ mpu wô ná Yésus jî Cwám̄ba, wo búgula næ lâm wô ná Zembî nyæ a gwûmashi nyæ, wo dúḡ cug. ¹⁰ Jí ntó. Muud má dæ búgula næ lâm, Zembî mú ci ná a jî tútáli muud; muud lás næ mpu, Zembî mú yæ nyæ cug. ¹¹ Næcé Micilyá mí ηḡæ ci ná: «Muud mæ jéég

10:1 9.1-3 **10:2** Mís 22.3 **10:3** 1.17 **10:4** Gal 3.24-25
10:5 Læv 18.5; Gal 3.12 **10:6** Mbá 30.12-14 **10:9** 1Kr 12.3;
 Flp 2.11 **10:11** 9.33

kwon nyádí yé nyə abúle sámba.» ¹² Ntó jì ná mwâ Yúden nyə anjê nə salan nə mwâ Gərêk; bēsh bí nə Cwámba ηgwúd. A də bwádan nə buud bēsh bwá jōw nyə wá zhwoɡ zhwoɡ ibwádán. ¹³ Micilyá mí ηgə cì ná: «Muud yēsh mə bá kámb Cwámba yé, a bá dúg cug.»

¹⁴ Ká ntədəlé búúd bwá é kámb Zembî, bwá kú fwo búgula nyə yé? Ntədəlé bwá é búgula, bwá kú fwo gwáduga lán yé yé? Ntədəlé bwá é gwáduga lán yé, kú nə muud mə cúndə yé? ¹⁵ Ntədəlé múúd nyə e cúndə, Zembî kú fwo lwâm nyə yé? Micilyá mí ηgə mpu cì ná: «A mǎη jǝjǝ məkuú ná ndéé məkuú mə búúd bwá ηgə kyey nə jǝjǝ lán wá e!» ¹⁶ Ká, buud bēsh dí bwá á magulə Jǝjǝ Kéel. Jí námə nda Izayí nyə á cì ná, ná: «Cwámba e, zó nyə a *magulə lán sá á ηgə kyey nə ndî yé?» ¹⁷ Í njúl ná búgə í də zhu lán múúd mə gwág yíid; lán wəηg wá Kéel má Kríst.

¹⁸ Mə ηgə ka shílá ná: Ye Oyúden bwá á shígé gwág lân wəηgú e? O! Bwá á shí dí gwág í? Nɡaá Micilyá mí ηgə cì ná:

Buud bwá á shí gwág məkál shí ga nyêsh dî;
obwiingye ɔ lân iciyá byán í á shí kə ná ndéé
kə kumə íjumə í shí byêsh dî.

¹⁹ Ká mə nyiηgə námə jî ná: «Ye bag ó *Izəɾəyêl bwá á shígé wámbulə gwág? Bwá á shí yida gwág. Nɡaá ná Moyîz nyə a shí bwey jaaw bwo nda Zembî nyə a lás ná, ná:

Mə bá sá ná bî sáág bóól búúd wú,
í njúl ná bwá cúgə námə fwámé lwon búúd,
Mə sá ná bî fíimug lwon búúd jí kú nə fug yí.

10:12 3.22 **10:13** Zhu 3.5 **10:15** Iza 52.7 **10:16** Iza 53.1;
Yuá 12.38 **10:17** Yuá 17.20 **10:18** Sôm 19.5 **10:19** Mbá
32.21; Rom 11.11

20 Izayí nyə a bále námá lás ná, Zembî má ci ná:
 Buud bwá á shígé ngə sọ mə wá bwá á kwey mə.
 Bəəng bwá á shígé ngə jî mə təə sâ wá,
 mə a sá ná bwá mpúg mə.

21 Nji, shú bag ó Izəɾəyêl, á ci ná Zembî má ci ná:
 Mə má téég məbwə jwôw ncindî ngələ jôw bwo,
 bwá kúl búúd á məlwə, kúl búúd á miŋgáádá.»

11

Zembî nyə a shígé myaas kúl búúd jé

1 Má shílá ná ná, ye Zembî nyə a má myaas kúl búúd jé e? Mbô! Í cúgé ntó! Ngaá mə jî mwân *Izəɾəyêl, mwân á mpwoŋ buud má *Abərahám, bæend mə Bəŋzhamê dí? 2 Zembî nyə amyáásé kúl búúd jé nyə á bwey féésh yí. Ye bi mə jág sâ Mícilyá mí ngə bwiŋg shú má Eli ja nyə á shwáman Izəɾəyêl wá Zembî yí? 3 Ná Eli nyə á ci ná: «Cwámba, bwá má shîn gwú *búúd ɔ mícúndá bwô, bwá shîn caam *wáálatâr bwô; mə má lúg fwó, bwá ngə námá sọ ná bwá gwú mə.» 4 Nji, Zembî nyə á bəsa nə nyə ná ji? Ngaá nyə á ci ná: «Mə á kənd buud otóshin zəŋgbá koogú shú dām məmэфwó, bəŋ bwá á shígé bwele kúd məbwóŋ shí ná bwá yə Baal gúmá.» 5 Námá mbií ngwúdá wəəŋgú, gúl bábaalé buud Zembî nyə a féésh mpáam nyéd yí jí ná ja gaád. 6 Nyə a féésh bwo mpáam nyéd, í á shígé bə ná bwá á fwo sá wúl jə sóólúgú; í ká bə sâ mísóólúgú, mpaam kú ná bə mpaam.

10:20 Iza 65.1; Rom 9.30 **10:21** Iza 65.2 **11:1** Mis 22.30;
 2Kr 11.22; Gal 1.13-14; Flp 3.5 **11:2** 11.29; Sôm 94.14; Zhe 31.37
11:3 10j 19.10, 14, 18 **11:5** 9.27 **11:6** 4.5; Gal 3.18

⁷ Ntó má ké ná jì? Ná sâ bwân wá Izurayêl bwá á ñgə sɔ yí, bwá ábííyé gwo; ñjì búbaalé Zembî nyə a féésh yí, gwá wá má bíí gwo. Bóólúgá bân bwá á sá minjáádá ⁸ nómá nda jí cilyá Kálaad Zembî dí ná; ná: Zembî nyə a sá ná,

zə wóós múús ñ
bwá bág minjímá,
mísh máñ má bág kú dúg,
məlwə máñ má bág kú gwág.

⁹ Dávid má ci námá ná:
Iseeyá í dæg byáñ í bág bwo láám,
í bág bwo wód, bwá bílúg ná ndeé,
bwá bág lág myéna mí jálá nə bwo myá.

¹⁰ Mísh má bág bwo yídúgú nə yídúgú
ná ndeé bwá ñgəg nə jújufə nda wəancím-ncím;
sáág ná bwá jíg mányámád kú yəwəla.

¹¹ Má shílá ná ná, Ja *Oyúden bwá á sandəla ntáni
yí, ye bwá á búla mbəəgú á kandəgə? Mbô! Í cúgé
ntó! Iwushí byáñ í á má yida sâ ná Zembî cúgug
ikúl ishús, á cəg byo shú ná Oyúden bwá sáág wú.

¹² Dəgá, iwushí Oyúden bwá á wush yí í á sá ná
buud ɔ shí bwá bígúg; búlúlə bwá á búl yí sá ná ikúl
ishús í bígúg. Ñkáməsá ná í bə ntáni, ñkəmusa nə
ja Oyúden bēsh bwá bá magələ *Kríst ná ndeé bwá
*dúg cəg yí.

¹³ Yésus nyə á lwám mə ná mə bwííngug ikúl í
cúgé Oyúden yí Kéel dé. Ntó, má jaaw bí buud
cúgé Oyúden wá ná mə ñgə gwág nwyə iséy byám
byəəngá. ¹⁴ Mə ñgə gwág byo nywa ntó nəcé mə jì
nə búgá ná mə e shwambələ bag dām Oyúden ná

11:8 Iza 29.10; Mbá 29.3; Mat 13.14-15 **11:9** Sòm 69.23-24; 35.8

11:11 Mís 13.46; Rom 10.19 **11:13** 1.5

bwé sáág wú ná ndeé bóól wâ cínəŋgú bwé mú dúg cug. ¹⁵ Yílúlə Zembî nyə á yíl bwo máláŋúđ yí í á sá ná buud ɔ shí bēsh bwé bííg zhií bwé kwámábulé nə nyə. Í tééd ná bæ ntó, ŋkəmusa nə ja bwé bá nyiŋgə zə məbwə mə Zembî dí yí. Nɡaá í bá bæ bwo nda bwé mə gwúm gwúmúg í!

¹⁶ Ja múúd mə sá ná, bələd á tééd sá nə mpumá á mə mwáágulə yí, a kənd gwo koogú shú mə Zembî yí, ŋɡaá ná a mə kənd mpúmá nyēsh koogú shú mə Zembî í? Í ká bæ ná mikɔɔlə mí lí mí sə sá mə Zembî, ŋɡaá ná məbwə mə lí jəŋg mə é bæ námá Zembî isá byé? ¹⁷ Sə ŋwágá ná bwān ó Izəryél nda olivyé Zembî nyə á bə yé. Zembî nyə á ka fēy mól məbwə mə lí jəŋgá, a mú kə ŋwa wo, wo njúl mbwə á olivyé nyə á kɔ ntó yé, a zə fəen kúl nyə á fēy məbwə nyədí olivyé dí yí. Wo músə námá ŋgə ywó məkúl mə ŋgə bád wú mikɔɔlə mí lí jéd má. ¹⁸ Wo ajáláyé nə sá ŋkwámá nə fwámé məbwə mə lí, wo dí ŋgə ŋkēny mikɔɔlə, mikɔɔlə wə mí ŋgə ŋkēny wo. ¹⁹ Wo é ci ná: «ŋɡaá ná nyə a fēy məbwə mə lí shú ná məe mə fáánəwog cínəŋg?» ²⁰ Jí mpu bæ ntó. Zembî nyə a wéég məbwə mə lí nəcé mə bələ kú nə búgá; wəe mə ka ntəg ŋwa jiya nəcé wo bələ nə búgá. Nji, wo kú bəeg ŋkēny nyúul, yidagú bæ nə fúndúgá. ²¹ Zembî tééd fwo bæ kú jagulə fwámé məbwə mə olivyé yé, wəe wə nyə é jagulə yé? Wo ó bəy! ²² Dúgúg ná Zembî ji nə jə lám, a njúl námá nə ŋkúđ. A ji nə ŋkúđ shú bəŋg bwé á mə búla wá; a njúl nə jə lám shú dwô, ŋkí wo ŋgə kə shwóg nə ŋgələ jéég nyúul jə lám jé jəŋgúđ; ŋkí ntó dí, a bá námá fēy yíl wo. ²³ Bəŋg

bwá á búla wá bân íí, bwá ká yow cug jáŋ á kú nə búgá, Zembî ɲwa bwo, nyiŋgə fɛɛn kúl bwá á fwo dɛ bə yí, nəcé a jɪ nə ɲkul mə sá ntó. ²⁴ Wɛɛ muud wó á bə mbwê á olivyê nyə á kɔ ntó yé, Zembî nyə á kə fêy wo zə fɛɛn nyádí olivyê dí kúl wó áshígé byêl yí. ɲkámúsá ná á sá ntó nə wo, ɲkəmusa nə bɔɔŋg bwá bwey bə məbwê mâ lí jɔɔŋg wá. ɲgaá ná nyə e bá námá zə nyiŋgə fɛɛn bwo kúl bwá á byêl yí?

Kúl búúd Izurəyêl jêsh í bá dúg cug

²⁵ Bwaŋg, mə acéélé ná bi jágúg jɔjɔ yuug Zembî nyə á ɲgə baagulə shwoó dí ga, bi a bá dúg ná bi má bul bə nə fɛg. Jí ná, bóól bwân ó *Izurəyêl bwá bá námá bə ɲjɪ miŋgáádá miŋgáádá ná ndɛé kə wóós ja bíl íkúl byêsh í bá kə wó Zembî yí. ²⁶ Ntó, kúl búúd Izurəyêl jêsh í mú námá bá *dúg cug nda jí cilyá Kálaad Zembî dí ná, nəóó:
Muud mə bá zə yíl búúd mányámád yé mə bá zhu Siyôn*.

A bá zə jímbal bag ɔ Yákwab cug jáŋ á kú bísh Zembî.

²⁷ Sɔ mə bá sá nə bwo wé ni.

Mə bá sá gwo ja mə bá yíl bwo *misám myáŋ yí.

²⁸ Nda *Oyúden bwá ɲgə ban Jɔjɔ Kéel ná, Zembî ɲgə ɲwa bwo nda mizhízhíŋ myé, sá jɔɔŋg jí shú mfíí wún; ɲjɪ, nda nyə á bwey féésh impáámbá byáŋ ná, á bul cɛel bwo. ²⁹ Mpugá ná Zembî nyə ádé nyiŋgə déég sá nyə ámə yána yí, a kú nyiŋgə cénd njúwúlú nyə ámə jôw múúd yí. ³⁰ Nəcé, yág íí, bi a sá Zembî məlwê. ɲjɪ, kidíga, a mə gwág bí ɲkúnkwónúɲlə. A gwág bí ɲkúnkwónúɲlə ntó nəcé Oyúden sálə nyə

11:25 Mat 24.14; Yuá 10.16 **11:26** Iza 59.20-21; 27.9; Zhe 31.33-34 * **11:26** Siyôn: Nyə á bə məma mbúŋ bwá á lwɔ ɲgwála á Yurásələm cínŋg gwów yí. **11:29** 3.3-4; 15.8

məlwê. ³¹ Nə ndeé, bwə ηgə sá Zembî məlwê ja gaád shú ná a gwágúg bwo cey lámúd námá nda nyə á gwág bí cey lámúd ná. ³² Nəcé Zembî nyə a fad buud bēsh íbyeshed shú ná a bāg námá gwág bēsh ηkúηkwóηúla.

Shé gúmálúgá Zembî

³³ Oó! A nyāη məma fwo múúd ná ndeé Zembî e!

A fūg nyé nə mpúyá yé í má lal ηkúl e!

Muud cugé nə ηkul shwánzələ mícígúla myé,
muud cugé nə ηkul bigas íyuuug á má yigala yí.

³⁴ Micilyá mí ηgə mpu ci ná:

Zó nyə a má ná fwo mpu tédúgá má Zembî?

Ŋkí ná, zó nyə á má bwεε cwîny nyə?

³⁵ Zó nyə a má fwo yə Zembî sâ

shú ná a kág ηgə bwánd ná

Zembî nyíηgəgú yə nyə yé?

³⁶ Nəcé, sâ jēsh í zhu wə Zembî; nyə wə má sá ná sâ jēsh í bāg; sâ jēsh jísá yí, jísə shú dé. Gúmá bāg nə nyə

kandugə á kandugə. Amɛn.

12

Yála Zembî nyúul

(Ifz 4.1-16; 1Kr 12.12-27)

¹ Nə ndeé bwaanη, nda Zembî má gwág sá cey lámúd ná, mə bándúlé bí ná bi yánág mənyúul mán tâη *mətúnuga mâ mikuwó, mətúnuga yála Zembî, mətúnuga nyé é gwág nywa má. Ntó jì yála Zembî gúmá fwámé yə. ² Kúgá bε máfúlú mâ cug ga; yidagá

11:32 3.22; Gal 3.22 **11:33** Zhb 11.7; Sòm 139.17 **11:34** Zhb 15.8; Iza 40.13 **11:35** Zhb 41.3 **11:36** 16.27; 1Kr 8.6 **12:1** 6.13; 1Pr 2.5 **12:2** Ifz 4.22-24; 1Te 5.21

bíd ná Zembî céndúg bî, a yág bí fug ágúgwáan, bi dúg mpu sâ á ñgá jî yí; ntó jî ná sâ jí ñkí nywa yí, sâ í jála yí, sâ jí kú nà tɔɔ lág yí.

³ Nda Zembî nyə á sá mə mpaam ná, mə lás nə muud yêsh á gwoonɔŋ jín; mə ci ná, muud kú bul gúmal nyáméfwó ntɔ mínji. Muud yêsh ñwág nyáméfwó nda á jí ná, bɛ bímbí lə búgá Zembî nyə á yə nyə yí. ⁴ Mpugá ná muud jí nə nyúul ñgwúdá, í ñjúl ka bə nə ikál ñkí bulya; ikál í nyúul byəonɔŋ byêsh í ádé sêy séy ñgwûd. ⁵ Námá mbií ñgwúd wəonɔŋú, sá mə tɛem bə ñkí bulya, sá bêsh sá búsa seenɔŋyá nyúul ñgwúd dî wó *Kríst, sá bêsh sá ñgá bə leedyá nda ikál í nyúul muud. ⁶ Zembî nyə á ñgə yə sê isâ í yána byé nə jɔ lâm, isâ í yána byəonɔŋ bísa mimbíí mimbíí. Ñkí Zembî mə yə múúd ñkul ná a cúndág mícúndá, muud wəonɔŋ cúndág nə bímbí lú búgá á jí nə ndí yí. ⁷ Nyəonɔŋ jí ná a dúg sêy nə bóól yé, a séyúg; nyəonɔŋ jí ná a dúg jíguli yé, a jígúlig; ⁸ nyəonɔŋ jí ná a dúg bándulə búúd yé, a dúg bándulə; nyəonɔŋ jí ná a dúg sá yána yé, a dɛ sá dwo nə lâm ñgwúd; nyəonɔŋ mə dɛ tɔw shwóg kyey nə bóól yé, a dúg bə nə zény ja á dú kyey nə bwo yí; nyəonɔŋ mə kwíínd íñkúñkwóñlə i búúd yé, kwííndúg bwo nə məshusug.

Mbúgula mə Yésus mə jəlá nə cɛel múúd yêsh

⁹ Cílagá cɛelí jí kú nə məkəñ yí. Mpiigá məbɔw, nywíílyágá nə mənywa. ¹⁰ Dugá bə nə mácɛy ñpédúgá nyín nda omínyonɔŋú bwə ñgá cíla wá.

12:3 1.5; Mat 20.26; 1Kr 12.11, 28; Ifz 4.17 **12:4** 1Kr 12.27

12:6 1Kr 12.4-11; 12.27-14.40; 1Pr 4.10-11 **12:7** Mis 6.1-3; 2Kr 9.5, 7 **12:9** 2Kr 6.6; 8.24; 1Tm 1.5; 1Pr 1.22; 1Kr 13.4-7 **12:10** 14.15; Yuá 13.14-15; Gal 5.13; 6.3, 10; Ifz 4.2; Flp 2.2-3

Muud yêsh sôðg ná nyə wə búluğ də gúmal bóól búúd.
11 Séyúgá nə Cwámba mbií á ná bibibi, kú sá íləm, nji zény nə zény. **12** Bi má jəlá nə bə nə məshusug nəcé bí ηgə bwánd nə búgə ná Zembî mə bá sá bí mənywa; bí má ká bwəma nə *incwaw í ntug, bí jísów; bi ə sá kááfə májəgula. **13** Dugá kwíínd búúd ə Zembî bwə ηgə jii kwíindyá wá, bi də sə ná bi dúg ləg ójóη bídí mínjów.

14 Dugá bwádan nə buud bwə lwágulə bí cúwálí wá; dugá bwádan, bi kú lweem. **15** Búúd bínəη njúl wá bwə ka bə nə məshusug, bí nyíi məshusug məəηgúd; bwə ká bə nə yé, bí jii námə yé dəəηg. **16** Dugá bə cún mpədúgá nyín. Kúgá də bə ísá í álal-ηkul; yidagá bə byəəηg bísé ηkwóη á muud yêsh yí. Muud kú bεεg bə nə tédúgá ná nyəməfwó wə má búl bə nə fəg.

17 Bi kú də bweel mábôw. Sôgá ná bi dúg sá mənywa mísh má búúd bēsh dī. **18** Nkí jí nə ηkul bándə, ságá mimbii mín myêsh ná bi cúgəg nə buud bēsh ná shεε. **19** Yé búúd má búl cεel wá, kúgá də kunda bíməfwó; dugá bíd ná Zembî wə dúg lwóya mpimbə də kunda bí; nəcé jí cilyá Kálaad Zembî dí ná: «Mə wə má bá də kunda, mə wə má bá də yə búúd myána». Ntó wə Cwámba ηgə cī yé. **20** Í njúl námə nyíngə bə cilyá ná: Múúd ηgə lúmbəli nə wo yé ká gwág zha, yəg nyə idəw;

12:11 8.9; Gal 5.25; Mbú 3.15 **12:12** 5.2-3; 8.24-25; Mat 24.13, 22; Luk 18.1; 1Kr 10.13; 1Te 2.14 **12:13** Gal 6.10; Heb 13.2 **12:14** Mat 5.44 **12:15** Zhb 30.25; 1Kr 12.26; 2Kr 11.29 **12:16** Mik 3.7; 1Kr 1.10-11, 19-20, 27-28; 8.1 **12:17** Mik 20.22; 1Kr 6.7; 1Te 5.15; 1Pr 3.9 **12:19** Mbá 32.35; Mat 5.39 **12:20** Mik 25.21-22; Mat 5.44

á ká gwág shwáásúlə minú,
 yég nyə sá á ηgúləg yí.
 Ja wó sá ntó yí, wo má ηkúnd nyə
 máág má kuda lúúd.

²¹ Wo kú bíd nə yéesh sálə mábôw í ntóg wo ηkul;
 yidagú də sá nə mənywa mwô má dúg ntə mábôw
 bwé sá wo má.

13

Krísten má jəlá nə sá micí məgwág

¹ Muud yēsh má jəlá nə sá micí məgwág. Nəcé,
 icí byēsh bí shí ga dí yí í ηgə zhu wə Zembî. Zembî
 wə nyə a təl micí myēsh mísə myá. ² Ntó má ké nə,
 muud mə ləl lúu nə cî yé má ləl lúu nə téégyá isá
 Zembî nyə a táág yí. Buud bwé sá ntó wá bwé sá nə
 Zembî yég bwo intágúlí. ³ Wo ajəláyé nə fúndə ójwú
 ja wó də sá mənywa yí; nji, ηkí wó də sá mábôw,
 wo wə má jəlá nə fúndə. Nkí wó cəel cəgə kú fúndə
 cî, dugú sá mənywa, cî nyə é yidá faag wo. ⁴ Mpug
 nə cî wúsə sól məsáal má Zembî shú dúlə bándulə
 wo nə wo dúg sá mənywa. Nkí wó də sá mábôw, wó
 jəlá nə fúndə; nəcé, cî í də bə nə kafwεε shú nə a dúg
 yə búúd intágúlí. Cí wúsə sól məsáal mə də lwóya
 mpimbə má Zembî, də lámusa nə buud bwé də sá
 olíηgí wá. ⁵ Gwé wə jí nə, muud má jəlá nə magələ
 íjwúga í cî nə jə lám, kú bul bə nji nəcé fúndələ nə
 Zembî nyə á bá gwág nyə mpimbə.

⁶ Sá jəəηg námə wə bí má də jəna ótóya yí. Buud bí
 nə bwé dúg ηwa ótóya bəəηg wá, Zembî wə nyə á təl
 bwo nə bwé dúg sá ísέy byəəηg. ⁷ Yégá muud yēsh

13:1 Mís 5.29; Tit 3.1; 1Pr 2.13-14; Mbú 13; 20.4 **13:1** Mik 8.15-16

13:3 1Pr 2.14; 3.13 **13:5** 2.15 **13:7** Mat 22.21

sâ bí mbíd nyə yí: bí jóna múúd tóya tóya yé; bíl ísâ byêsh bí má jálá nə jóna yí, bí yə búúd bwé jálá nə ηwa wá; muud mə jálá nə fúndúgá yé, bí fúndə nyə; nyəɔŋg mə jálá nə gúmá yé, bí yə nyə gúmá.

Cug ccelí

⁸ Kúgá bæ nə mpwálá nə muud; mpwálá í bág nji ccelí ná nyíga ccel nyíga, nyíga ccel nyíga. Nəcə, muud mə céél bóólúgá yé, ηgə mpu bɛ məcɛɛ. ⁹ Nɔgáa bí mə mpú ná məmpándí má ηgə ci ná: «Ci wo kú sá mínəmb, ci wo kú gwú múúd, ci wo kú júwo, ci wo kú wímb ízhaá sâ.» Məmpándí mənɪ nə mól mēsh má ηgə ci nji sâ ηgwúd ná: «Ccelug múúd yēsh jísə wo kúná-kúnə yé nda wó céél wóméfwó ná.» ¹⁰ Muud jí nə ccelí yé cugé nə ηkul sá múúd jí nyə kúná-kúnə yé məbðw. Ntə jí ná, muud mə céél bóólúgá yé, ηgə mpu bɛ məcɛɛ.

¹¹ Nɔgəgá nə cugə cug ccelí jɔɔŋg, nəcé bí mə mpú ná fwála sé ηgə cugə ga í músə wəla bí má jálá nə juum ígwəd yí. Nəcə ja gaád í, jwów Cwám̄ba mə bá zə yíl shé mánymád yí í mú bul bæ kúná-kúnə ntə jwów sá á magulə Yésus yí. ¹² Bulú má bul kə. Sé myáásugá isâ í də s̄y yídúgúd yí; sé yídágá ηwa íkeny í gwáná bwé də lumbali nə ndí mənkenyad yí. ¹³ Sé cugəgá cug á otátəlí, mbií í jálá nə mənkenya mə mwásə yí: kú nə idína í álal-ηkul*, kú nə shwágúlə málwəg; sé kú sá jaŋga, kú sá ásíy-s̄y, kú nə ozhuyâ, ku mpii tɔ

13:8 Yuá 13.34; 1Kr 13; 16.14; Gal 6.10 **13:9** Mbá 5.17-21; Lev 19.18; Mat 22.34-40; Gal 5.14; Zhk 2.8-13 **13:11** 1Te 5.5-8 **13:11** Ifz 5.14-16; 1Kr 7.29-31 **13:12** Ifz 5.11; 6.11, 13; 1Yn 2.8 **13:13** Luk 21.34; Ifz 5.18 * **13:13** idína í álal-ηkul: Mbií idína wəɔŋg í á də bæ, buud də nə ηgul ntə mínji, buud sá jaŋga kú nə məsəs.

muud. ¹⁴Yidagá ηwa *Krîst nda káándó má bwáád†, bí kú bíd ná iyéesh í cug múúd í nyíngag ηgə kə nə bí cug ábábôwud.

14

Magulagá bəηg bwá afwóyε lal wá

¹ Muud jí ná nə búgá ηkí tag yé, bi ó magulə nyə; bi kú sɛηusa mákəl nə nyə nə yé mbií mítádúgá. ² Jí nə ηkul bə ná, ηgwól múúd ηgá táduga ná a jí nə ηkul də sâ jêsh, nyəηg jí nə búgá ηkí tag yé nyε ηgá də nji idâw í ífambá. ³ Muud ηgá də sâ jêsh yé bég kú npyêny ηgwól; nyəηg nyə aηgê nə də sâ jêsh yé bég kú dúg ná nyəηg ηgá də yé ηgá jág sá; nəcé Zembí má magulə námá nyə. ⁴ Wεε wá zó má zó sámb ízhaá lwaábələ iwushí? Nkí á kyabε, í dúg mása yé; ηkí á ku, í dúg námá nji mása yé. Nji nyə é kyabε, nəcé Cwámba jí nə ηkul mə sá ná a kyábεg.

⁵ Jí námá ná, ηgwól múúd mə dúg ná dúl jwôw í búl bə fwámé jwôw cə dúl, ηgwólúgá nyε má ηwa mwôw mêsh cé ηgwûd; muud yêsh nádag nə sâ nyáméfwó má kwey ná jí títəlí yí. ⁶ Muud mə tâl ηkúmba jwôw shwóg yé, a sá ntó shú má Cwámba; muud mə dá sâ jêsh yé ηgə də shú má Cwámba, nəcé a ηgə yə Zembí akíba; nyəηg nyə aηgê nə də sâ jêsh yé ηgə námá yə Zembí akíba. ⁷ Mpugá ná muud ηgwûd nə ηgwûd á gwoonj jí sú nyə aηgê nə cugə shú nyáméfwó, ηgwûd nə ηgwûd kú námá yə shú nyáméfwó. ⁸ Nkí shé ηgə

13:14 Flp 2.5; Kol 3.15 † **13:14** ηwa Krîst nda káándó má bwáád: Ntó jí ná cugə mbií wí ná muud mə dúg bí yé bég nda a ηgə dúg Krîst.

14:1 1Kr 8.1-13; 9.22; 10.23-33; Kol 2.16, 20-22; 1Tm 4.4-5; Heb 13.9

14:1 15.7

14:2 Dan 1.8; 1Kr 10.25-28

14:5 Gal 4.10

14:6

1Tm 4.3-5

14:7 2Kr 5.14-15; Gal 2.19-20

cugə, shé ηgə cugə shú má Cwámba; ηkí shé mə yə, shé yə shú má Cwámba. Ntó jì ná, təə shé má cugə, təə shé má yə, shé búsə buud ɔ Cwámba. ⁹ Haaw, sâ jəəηg wə *Kříst nyə á yə, a nyiηgə gwûm nə ndî yí, shú ná a jwúg nə mimbimbə, jwú nə mikuwó. ¹⁰ Ká nəcə jí wé mə sám̄b *mínyəη̄ woó iwushí yí? Nkí nt̄ag ná, nəcə jí wé mə mpyēny mínyəη̄ woó yí? Mpugá ná shé bēsh shé má bá t̄ow kəəd dí nj̄ow mílású má Zembî. ¹¹ Mpugá ná jí cilyá Kálad Zembî dí ná:

Mə Cwámba ηgə cugə yé mə ηgə ci náəó:

«Buud bēsh bwə bá kúd mə məbwón,

bēsh bwə bá ságusə mə nə mimpu myáη».

¹² Gwə wə jí ná, muud yēsh á gwoon̄g jísú má bá kə bwəma nə shitóg mísh má Zembî dî.

Kú wá ηgwól bəəgú zhíd

¹³ Ntó, shé yówug dälə yéya mábɛ́é shémé nə shémé; shé yídágá ηwa cígúlá nə muud nyə ajəláyé nə wá ηgwól bəəgú zhíd, kú sá gúl sâ í é búlal ηgwól yí. ¹⁴ Sâ má zə ci ga, mə mpú ná jí búbálé, mə mpu ntó nəcə mə jì muud mə Cwámba Yésus. Jí ná, gúl sâ cúgə ηkí lwaagəwo nə j̄an̄ yé mbií wə cí. Njì, múúd mə ká tédúgá nə «sâ ga jí ηkí lwaagəwo», sâ jəəηg mú bə ηkí lwaagəwo shú déd. ¹⁵ Ntó jì ná, ηkí dälə wó dé gúl dæg yí í ntágúlá mínyəη̄ woó, mpug ná sóólúgú wə wəəηgú í cúgə sóólúgú cēlí. Kú sá ná dälə wó dé gúl dæg yí í gwílyág ηgwól mínyəη̄ woó, í njúl ná *Kříst nyə á yə námə shú dé. ¹⁶ Sá jí

14:10 2.6 **14:11** Iza 45.23-24 **14:12** Gal 6.5 **14:13**
 1Kr 10.32; 1Yn 2.10 **14:14** 14.23; Mat 15.11; Mis 10.15; Tit 1.15
14:15 1Kr 8.1, 11-13; 13; Gal 6.10

ηκί nywa shú dwô dí yí, ηκί wo dúg ná í é ntágulə* ηgwól múúd ná ndεé bwé mú jág lás nə wo, wo bíd jāη sâ. ¹⁷ Mpugá ná Faan mə Zembî í cúgέ sâ ídæg nə mənɟul. Faan mə Zembî dúsə sâ á cug ótátəlí, cug á ná shεε, cug məshusug, isâ ini byêsh í ηgέ zhu wə Nkεηkε Shíshim. ¹⁸ Muud mə séy nə Yésus mbií wəηɟ yé, Zembî gwág nyə nywa, buud magulə nyə.

¹⁹ Nda jí ntó ná, shé sɔgá ná shé sáág isâ í é sá ná buud bwé cúgəg nə shεε yí; isâ í é sá ná buud ó gwoonɟ bēsh bwé ηgέg nə lal búgád yí. ²⁰ Wo kú bεεg caam sóólúgú mə Zembî nəcé gúl dæg. Sâ jēsh jáá jí fúbán; nji, jí bówúlə nə wo dæg wúl ndálúgú í é wá ηgwól múúd bəəgú zhííd yí. ²¹ Í nywa nə wo bəg kú də cúdú ηκί ná kú ηgul málwəg, wo cíg sâ jēsh jí nə ηkul wá mínyəηú woó bəəgú zhííd yí. ²² Búgá wó ηgέ *búgula shú sóólúgú wəηɟ yí, baaguləg gwo mpédúgá biná Zembî obá. Muud jí nə micígulá myé mí ádé kənd nyə məbεξd yé, a mə jəla. ²³ Muud mə dá wúl ndálúgú a ηgέ zhízhigə yé, a mə ηwa məbεξ mísh mə Zembî dî, nəcé sóólúgú wəηɟ í cúgέ sóólúgú búgá. Sóólúgú wēsh múúd mə sá nə milám mímbá yí wúsə *sám.

15

Sá bégá yuug Kríst nyə a lwágulə sá yí

¹ Sá buud íbúgá í á mə fifə wá, sá kúgá də mpyény ozhigə-zhigə wə bəəηɟ bwé ηgέ ná zhízhigə wá; sá ajáláyé nə də sɔ nji isâ sá mə gwág nywa yí. ² Muud yēsh á sádí gwoonɟ dí sɔgəg nə ηgwól bəg nə mənɟywa,

* **14:16** í é ntágulə: Sá ná muud sámúg. **14:17** Mat 6.31-33; 1Kr 8.8; Gal 5.22-24 **14:21** 1Kr 8.13 **14:23** 14.14 **15:1** 14.1-2; 1Kr 8.1-2; 10.23-24

shú ná nyân lálug búgád. ³ Mpugá ná *Krîst nyə a shígé ηgə sọ nji mənywa mâ nyəmfwó. Nyə á yida cugə nda jí cilyá Kálaad Zembî dí ná, náəó: «Zembî, məlwíy bwə də lwíy wo má má má shúgula nə mə.»
⁴ Mpugá ná sâ jêsh Zembî nyə a sá ná bwə cíləg yág yí, í á bə ná sá ηwág njígúlá cínəηg, sá bág nə zény kálə shwóg, nə ñkán, nə ndéé sá mú mpu bwánd nə búgá. ⁵ Zembî muud má də sá ná sá bág nə zény kálə shwóg, sá bə nə ñkán yé, ká sá ná bi dúg bə cún mpédúgá nyín nda Krîst Yésus nyə a lwó yuug ná.
⁶ Ntó, bi mú bá də yə Zembî gúmá bi njúl lâm ηgwûd, cún ηgwûd, nyə Zembî jí Sósəηgú mə Cwám̄ba wúsú Yésus-Krîst yé.

⁷ Ntó, ηgəgá nə cugə kú wá mbéégí mpédúgá nyínúd, námé nda Krîst nyə á cugə nə bí ná. Cugəgá ntó shú ná Zembî bág nə gúmá. ⁸ Mə ηgə bwaagula bí ná Zembî ji abúgúlág, gwə wə Krîst nyə á ηwa nyəmfwó tâη səl məsáal á kúl *Oyúden yí, shú ná mənkaagə Zembî nyə á kaag osósəηgú ó beend má má bwəmag. ⁹ Jíga kóómb di, ikúl ishús í ηgə mpu ná Zembî má gwág bwo cey lámúd, bwə mú yə Zembî gúmá nda jí cilyá Kálaad Zembî dí ná, náəó:

Sâ jəəηg wə má bá də ságusə wo nə ndî
 tâm ikúl í cúgé Oyúden yí.

Mə bá də sey ísusa ságusə jínə dwô.

¹⁰ Jí námé cilyá ná:

Bí ikúl ishús,
 binón kúl búúd má Zembî
 ságá məshusəg.

15:3 Sôm 69.10 **15:4** 1Kr 10.11; 2Tm 3.16 **15:5** 12.16; Flp 2.2-5 **15:7** 14.1 **15:8** Mat 15.24; Mís 3.25-26 **15:9** Sôm 18.50 **15:10** Mbá 32.43

11 Í nyingə námə bæ cilyá ná:
Bí ikûl ishús byêsh ságúságá Cwám̄ba,
ikûl í búúd byêsh í ságúság nyə.

12 Izayí nyə á ci námə ná:

Nta mə Yése mə bá bád
ŋwa íjwûga, jwú nə ikûl ishús;
ikûl byəŋg í bá d̄a bwánd sólúgú yé nə búgá.

13 Zembî muud mə d̄a sá nə buud bwé dúg bwánd
isâ nə búgá yé, sáág ná milâm mí lwándúg bí nə
fwámé m̄shusug, mí bæ bí ná shεε búgá bí ŋgá
*búgula yíid. Ja jəŋgû ŋkul mə Nk̄ɛŋk̄ɛ Shíshim í mú
sá nə bí ŋgág nə kə shwóg nə shwóg ŋgə bwánd nə
búgá.

Pwôl ŋə bá cɛɛl sá minjənd

14 Bwaang, kóomb jín d̄i, məm̄fwo mə ŋgə mpu
kú nə məshwán ná bí mə lwánd nə jəjə m̄tédúgá,
bí mə shîn námə mpu sá jêsh bí mə jéla nə mpu
yí, bí mú námə nə ŋkul d̄a yéya m̄cwûŋ mpédúgá
nyín. 15 Nji t̄em bæ ntó, mə mə ŋgə cilə bí nə búbaalé
m̄nyaan bíl íkúlúd shú ná bí nyingəg ŋgə téduga
isâ bí mə bwey mpu yí. Mə sá ntó nəcé Zembî nyə
a sá mə mpaam, 16 a sá nə mə bég sól m̄sáal mə
*Kr̄ist Yésus shú ikûl í cúgέ *Oyúden yí; mə ŋgə sá
sáal d̄əŋgú t̄aŋ nda fada mə d̄a sá *m̄átúnuga ná,
ŋgə cúndə Jəjə Kéel mə Zembî. Iséy byəŋg bí nə mə
sáág ná ikûl í cúgέ Oyúden yí í bég m̄átúnuga Zembî
ŋgə magulə má, m̄átúnuga Nk̄ɛŋk̄ɛ Shíshim mə t̄al
koogú shú déd má. 17 Sâ jəŋg í sá nə mə ŋgág nə
bəḡawa nə bálə múúd mə Kr̄ist Yésus, mə bəḡawa nə
iséy mə ŋgə s̄ey shú mə Zembî yí. 18 Jí ntó, mə cugé

15:11 Sôm 117.1 15:12 Iza 11.10 15:13 5.1-2; 8.14-16, 24-28;
12.12 15:15 1.5 15:16 Flp 2.17 15:18 2Kr 3.5

nə ηkul bwiing gúl sâ shús, nji iséy Krîst nyə á balan nə mə né mə sáág yí; nyə a sá ná ikúl í cúgé Oyúden yí í sáág Zembî məgwág; nyə á balan nə iciyá byâm nə mísóólúgú myâm. ¹⁹ Nyə á balan námó nə ηkul í dɔ wéeshuli *máshimbá nə *isâ í mímbúgú, ηkul má Shíshim má Zembî. Sóólúgú wəəng í á s̄y mbií á ná mə á má bwiing Jɔjɔ Kéel má Krîst téed Yurúsəlem nə cínəng mákoogú məkoogú, kə kumə shí á Iliri. ²⁰ Mə á bul jii ná mə bwiíngug Jɔjɔ Kéel kúl múúd nyə afwóyé bwelɛ cwéed Krîst yí, shú ná mə bág kú ηgə lwɔ kúl bóól búúd bwá á sá məbwamə yí. ²¹ Mə á yida bɛ sâ jí cilyá Kálaad Zembî dí yí, nó:

Buud cúndá í á shígé fwo kumə bwádí wá bwá bá gwág,

bəəng bwá á shígé fwo gwág lán yé wá bwá bá wámbulə.

²² Sâ jəəng námó wə í á dɔ laa mə ija ija ná nda zə n̄n̄ bídí. ²³ Ká ja gaád íí, má cúgé ná nə sâ má sá wa máshí mágaád, í njúl ná té mímbú mimbú má dɔ bwey bə nə yéesh ná mə zə n̄n̄ bídí; ²⁴ mə ηgə téduga ná ja má bá kə Kpanyá yí, mə bá ciingya zə dúg b̄i ná ndéé, ja má é bá gwú yéesh dúgúlə bí yí, bí ka bá kwíínd mə ná mə kág nə njəənd shwóg. ²⁵ Nji, ja gaád mə kó Yurúsəlem kə kwíínd búúd ó Zembî. ²⁶ Ntó ji ná okrísten wá Masedwân nə Akayí bwá á ηwa cígúlá ná bwá sɛəng míkwíindyá kənd búúd ó Zembî wá Yurúsəlem búsé mábúwa dí wá. ²⁷ Bwáméfwó bwá á ηwa cígúlá, nji í njúl ná jisə bwo mpwélá. Jí bwo mpwélá nəcé okrísten

15:19 Mak 16.17; 2Kr 12.12 **15:20** 1Kr 3.10-12; 2Kr 10.15-16

15:21 Iza 52.15 **15:22** 1.9-13 **15:25** Mís 19.21; 20.22; 24.17

15:26 1Kr 16.1; 2Kr 8-9; Gal 2.10 **15:27** 1Kr 9.11

wâ Yurúsalem wə bwə á bə nə isâ í kwíínd búúd cug á Shíshim dí yí, bwə mú kaaw yə íkûl ishús; í jii námé né íkûl ishús í ηwág isâ í ηgə kwíínd cug á shí ga dí yí, kaaw yə bwo. ²⁸ Ja má é ka bá shîn sá sóólúgú wəηgú né mə mə cwámbalə bwo mikwííndyá myəηg yí, mə ka bá zə ciingya nûη bídí kə Kpanyá. ²⁹ Mə mpú né mə bá zə nə ocúncêsh ó Kríst bêsh ja mə bá zə nûη bídí yí.

³⁰ Nda shé bêsh búús búúd ɔ Cwámba Yésus-Kríst ná, nda jí námé né Nkékéké Shíshim ηgə sá né shé cílag né, bwaanη, mə bándúlé bí né bi wág mənnyúúl gwáná má ηgə gwána yííd, ηgəgá nə jəgula nə Zembî shú dâm. ³¹ Nηgəgá nə jəgula nə Zembî shú dâm ná mə fáámugí, buud búús kú *búgula Yésus nûη Yudéa wá bwə bəg kú nə zhií bwə sá mə məbôw; ntág námé né buud ó Zembî wâ Yurúsalem bwə lógúg mikwííndyá má ηgə kə nə ndí myá nə jəjə lâm. ³² Í jii ná í bəg ntó shú né mə bəg bə nə məshusəg ja mə bá zə bídí yí, mə zə bá woga ηkí Zembî má magulə. ³³ Zembî á mpwogé jííg nə bi bêsh. Amen.

16

Məbódá

¹ Má cəel né bi mpúg kóól wúsú Febe. A jí *jaákwon *Də lú óbúgula á Kankré dí. ² Bi ɔ lóg nyə tân muud mə Cwámba, mbií í jéllá nə buud ó Zembî yí, bí kwíínd nyə mbií kwííndyá wêsh nyə é jii yí. Nyə á má kwíínd búúd ηkí bulya, tɛem bə məméfwo.

15:30 2Kr 1.11; Ifz 6.18-19; Kol 4.3; 2Te 3.1-2 **15:31** Mis 21.10-11; 1Te 2.14-15 **15:32** 1.7 **15:33** 1Te 5.23 **16:1** Mis 18.18

³ Bi ɔ bádá mə Priska bá Akilas buud sánónη ηγέ sêy iséy í *Krîst Yésus wá. ⁴ Bwá á nywá gwíílya byañ ícug nácé cugúlə mə; məmэфwó námá dí ηγά yə bwo akíba, mədɔ mə óbúgula mēsh mə cúgέ *Oyúden má mə ηγə námá yə bwo akíba. ⁵ Bi ɔ bádá námá mə Dɔ í də sɛɛηgya bwádí njów yí. Bi ɔ bádá Ipanêt shwá waamá alâm; nyə wá nyə a tééd *búgula Krîst nûη Azí. ⁶ Bi ɔ bádá mə Mariya muud nyə á bul jísow cúη shú dán yé. ⁷ Bi ɔ bádá mə mimbyêl myâm Androníkus bá Zhuniyas sánónη sá á bə mímbwug dí wá; báá bwá á tééd bə buud ɔ Krîst nə mə, bwá ηγə cɔ bóól *búúđ ɔ lwámá. ⁸ Bi ɔ bádá mə Ampiliyatus, muud mə ηγά bul cɛel cug sɛɛηgí á sánónη Cwámba dí yé. ⁹ Bi ɔ bádá mə Urubê muud sánónη ηγə sêy iséy í Krîst yé, bí bádá námá mə Stakis shwá waamá alâm. ¹⁰ Bi ɔ bádá mə Apeles muud sá á mə dúg ná ndéé sá magulə ná a ji fwámé krîsten yé. Bi ɔ bádá mə buud ɔ njów mə Aristobúlus. ¹¹ Bi ɔ bádá mə mbyêl wâm Herodiyon; bí bádá mə bɔɔηg búúđ básé búúđ ɔ Cwámba njów mə Narusis wá. ¹² Bi ɔ bádá mə Trifen bá Trifos budá bwá á mə jísow yíηgá shú mə Cwámba wá; bí bádá námá mə abábə waamá Pɛrusis mudá nyə á mə námá bul jísow yíηgá shú mə Cwámba yé. ¹³ Bi ɔ bádá mə Rúfus muud Zembî nyə a féesh kwonη mə Cwámba dí yé; bí bádá námá mə nyɔɔηgá yé, nyə á bə námá mə tâη nyɔɔηgá. ¹⁴ Bi ɔ bádá mə Aseηkrit bá Flegon, nə Hermes nə Patrobas nə Hermas nə bóólúgá bwááηg bēsh bánónη básé wá. ¹⁵ Bi ɔ bádá mə Filologos bá Zhuli, nə Nere bá kóól yé, nə Olémpas nə bóólúgá búúđ ó Zembî bánónη básé

 16:3 Mis 18.2, 18-19, 26

16:5 1Kr 16.15, 19; Kol 4.15; Flm 2

16:13 Mak 15.21

wá. ¹⁶ Ngəgá nə kúlulə məkúlulə mə buud ó Zembî. Mədɔ mə óbúgula ó Krîst mêsh mə ηgə bəda bî.

¹⁷ Bwaanɔ, buud bwə dú sá ná buud bwə bəg məcún məcún wá, bwə ηgə lúmbuli nə njígúlá bí á ηwa yí, oshwon bi ɔ káálúgə nə bwo; kúgá dɛ kyey nə bwo sámhá. ¹⁸ Nəcə mbií búúd wəɔηg í áηgê nə sá iséy í Cwamba wúsú Krîst, bwə ηgə sá iséy í mímwə myán. Bwə dɛ balan nə jɔjɔ íciyá í lésú nə jɔjɔ míkaand, dɛ jwángulə búúd bwə afwóyɛ kyé wá. ¹⁹ Buud bēsh bwə ηgə gwáduga cug mágwág bí báá ηgə cugə yí. Mə ηgə bul gwág məshusug nə bí shú dɔɔηgú; mə jii ná bí bəg nə fag sálə mánywa dî, bí bə ná sán kóómb á məbôw. ²⁰ Zembî á mpwogé wál bá zə cwaas *Sátan bídí mákuú dí shí. Cwamba íshé Yésus ké sá bí mpaam. ²¹ Timotê muud sá ηgə séy séy ηgwúd yé ηgə bəda bî; mimbyêl myâm Lusyus nə Yason nə Sosipater bwə ηgə námə bəda bî. ²² Mə Tertiyus muud ηgə cilə kálaad éga yé*, mə ηgə bəda bí məbədə má seηgyá shé á mə seηgya nə Cwamba yí. ²³ Gáyus ηgə námə bəda bî. Mə njul nyədí njów, cínəηg námə wə Dɔ lú óbúgula dēsh í dɛ seηgya yé. Erâst jí bân-mása á wa ηgwála yé ηgə bəda bî, mwááηg Kwárutus ηgə námə bəda bî. ²⁴ †[Cwamba íshé Yésus-Krîst ké sá bí bēsh mpaam. Amen.] ²⁵ Shé yégá Zembî gúmá, nyə muud jí nə ηkul sá ná Jɔjɔ Kéel lúlushig bí yé. Jɔjɔ Kéel dɔɔηg wə mə á ηgə cündə ja mə á ηgə bwiing lán mə Yésus-Krîst yí. Na Jɔjɔ Kéel ní

16:16 1Kr 16.20; 2Kr 13.12; 1Te 5.26; 1Pr 5.14 **16:17** Mat 7.15; 2Te 3.6; Tit 3.9-10; 2Yn 10 **16:18** Flp 3.19; Kol 2.4 **16:19** 1.8

16:20 1.7 **16:21** Timotê: Mis 16.1 * **16:22** Tertiyus wə Pwôl nyə á ηwa ná á ciləg kálaad éga yé. **16:23** Erâst: 2Tm 4.20 † **16:24** Míl mícilyá mí ayág mí cúgə nə iciyá íni. **16:25** Ifz 1.9; 3.4-5; Kol 1.26

dí wé Zembî mé sá ná sá mpúg jəjə yuug jé nyə á ηgə baagɛlə shwoó dí yí. ²⁶ Zembî á kandɛgə kandɛgə mé ka sá ná sá jəɔŋg í búgúlig ja gaád. Né ndéé ikúl ishús í mú nə ηkul jee mpu gwo ja bwé lɔ micilyá mí *búúd ə mícúndə yí. Nyə a sá ná í búgúlig shú ná bwé búgúlag nyə, bwé sá nyə mágwág. ²⁷ Nyə Zembî muud ηgwúd nə ηgwúd jí nə fəg yé, nyə wé ηwág gúmá kandɛgə á kandɛgə nəcé sá Yésus-Kríst nyə a sá yí. Amen.

16:26 1.2, 5 **16:27** 11.36; Flp 4.19-20; 1Tm 1.17; Yúd 25; Mbé 4.11

Kálaad Zεmbî : Sα á Gúgwáan New Testament in Makaa

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Makaa

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Makaa

© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2018-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022
d1606f4a-0ada-5be8-9b44-23b40e4b3495